

Directa

publicació quinzenal

Núm 417

Del 19/10 a l'1/11 de 2016

2 €

www.directa.cat

Directacoop
2016

Els 25.000 temporers de la fruita del pla de Lleida tenen dificultats greus per trobar habitatge **8-11**

Raul Zelik: "L'hegemonia catalana ha canviat gràcies al 15-M, però també al procés independentista" **12-15**

Recuperem la figura de Bertolt Brecht, el filòsof que va convertir l'escenari en el seu ring **26-27**

/ RAÚL SORIA

El 3% 'legalitzat'

Convergència Democràtica de Catalunya ha mantingut fins a 2015 el finançament a través de constructors. Després de l'esclat del cas Palau, el partit ho justifica dient que són "donacions voluntàries"

PÀG 3-7

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
La Directa SCCL
C. Riego núm. 37 baixos esquerra 08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat - www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS: Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?
Estirant del fil
Víctor Yustres, Joan Mas
Al peu del canó
Jesús Rodríguez, Anna Celma
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Vicent Almela, Guille Larios
Impressions
Adrián Crespo, Isabel Benítez
Roda el món
Oriol Andrés, Roger Suso
Poca Broma
Gerard Casadevall
Expressions
Joan Gener, Anna Pujol, Mireia Chavarria, Misael Alerm, Àlex Romaguera
La indirecta
Àlex Romaguera
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia, Maties Lorente
Audiovisuals
Sònia Calvó, Estel·la Marcos
Fotografia
Víctor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida
Correcció
Laia Bragulat
Edició
Jesús Rodríguez
Projecte gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes, Hugo Cornelles
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat
Gestió web
Jamgo Cooperativa Tecnològica
Administració i subscripcions
Ester Mora
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial i distribució
Paula Rodríguez

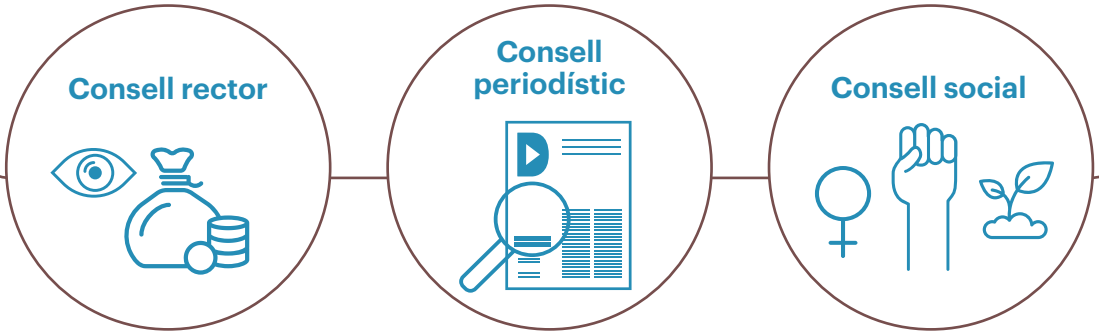
NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS: Berguedà, Bages i Solsonès ('L'Apunt'); Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona; Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('Districte 11' i 'La Intervia'); Tarragonès; Terres de Ponent; Castelló; València; Palma; Eivissa; Menorca; Perpinyà; Terres de l'Ebre i Val d'Aran

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Opinió opinio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Els òrgans socials de la cooperativa, en marxa!

Assemblea general

Redacció
@La_Directa

A principis de mes, van començar a caminar els òrgans socials de la cooperativa La Directa SCCL. El Consell rector, el Consell social i el Consell periodístic ja s'han reunit i han traçat les línies de treball prioritàries a partir d'ara. Per tant, a banda dels espais de gestió i decisió del grup editor, la cooperativa ha permès dotar la Directa d'òrgans que, a més de col·laboradores i treballadores, incorporen sòcies de consum, l'espinada dorsal del projecte. Així doncs, aquests tres òrgans són tres portes obertes de bat a bat a la participació, que garantiran el bon funcionament de la cooperativa. El Con-

sell rector vetlla perquè les línies estratègiques es duguin a bon port i es compleixi el que s'ha previst en el pressupost anual i el pla de viabilitat, per això, ha creat una comissió econòmica. El Consell periodístic es dedica a l'anàlisi de l'edició en paper i web per millorar continguts i potenciar la incidència social del projecte i la formació de les col·laboradores. Finalment, el Consell social s'ocupa de garantir que les entitats que vulguin incorporar-se a la cooperativa com a sòcies estiguin en consonància amb els criteris ètics i socials que planteja, a més d'implicar-se per aconseguir-ne més. La triada sempre estarà guiada per l'assemblea general, l'òrgan sobirà d'expressió de la voluntat social de la cooperativa La Directa SCCL. Periòdicament, anirem informant les sòcies sobre les tasques que desenvolupen els òrgans i les noves incorporacions. ◀

Fe d'errades: el desglossat superior de la pàgina 5 de la secció *Estirant del fil* del número anterior es titulava erròniament amb el nom Jorge Juan Antón Navarro i hi hauria d'haver dit Jorge Juan Antón González.

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?

ESCRIU-NOS a directa@directa.cat

PARTICIPA! #Directa417

Les fundacions lligades a Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), CatDem i Fòrum Barcelona han rebut un flux continu d'ingressos provinents de les constructores Teyco, Copisa i Grupo Soler, que han substituït els diners que anys enrere provenien de Ferrovial Agroman a través del Palau de la Música. Els màxims responsables del partit han rebatejat aquestes aportacions com a “donacions voluntàries” per esquivar l'actuació de la justícia.

Del Palau a Petrum, la corrupció sense 'afinar'

Vuit anys després dels escorcolls al Palau de la Música i cinc mesos abans de l'inici del judici per finançament il·legal de CDC, el partit manté una sòlida via d'ingressos a través de constructores, que ha rebatejat com a “donacions voluntàries”

Fèlix Millet i Jordi Montull (al fons) després de declarar a la Ciutat de la Justícia, acompanyats dels advocats Pau Molins i Jordi Pina / UNAI

Després que es revelessin les converses entre Fernández Díaz i De Alfonso, CDC ha promogut la idea que els casos de corrupció que afecten el partit són 'muntatges'

Jesús Rodríguez
@albertmartnez

“**L**es hemos dado en todos los morros con Ramon Bagó, les hemos destrozado el sistema sanitario”. Aquest és el balanç que feia el director de l'Oficina Antifrau, Daniel de Alfonso, en una conversa amb el ministre de l'Interior, Jorge Fernández Díaz, en unes gravacions que va donar a conèixer el diari *Público*. Posteriorment, mitjançant la publicació de nous enregistraments, es va saber que el polític del PP i De Alfonso -amb el coneixement de Rajoy, segons es desprèn de les converses- havien organitzat una complexa maquinària de filtracions a diaris com *El Mundo* per desprestigiar els partits polítics favorables al procés sobiranista. “*Esto la Fiscalía te lo afina*” és una de les afirmacions emprades per Fernández Díaz a les converses amb De Alfonso, una expressió que ha posat en qüestió la independència del ministeri públic. El 22 de juny d'enguany, l'endemà de la revelació, Artur Mas va ser l'amfitrió d'una roda de premsa -acompanyat de Joana Ortega, Irene Rigau, Francesc Homs i Xavier Trias- durant la qual va assegurar: “Tots nosaltres som víctimes de la persecució d'estaments de l'Estat”. Posteriorment, s'han succeït reiterades declaracions públiques de responsables de Convergència

Democràtica de Catalunya (CDC) que relacionaven els processos judicials contra el partit -per presumpta corrupció- amb el procés independentista. Estaríem, segons ells, davant d'una mena de *vendetta* per part de l'Estat espanyol. “Amb els escorcolls, es buscava que hi hagués espectacle; la Guàrdia Civil es va passar cinc hores sense fer res”, va ser la reacció de Mas després dels registres policials a les seus de CDC del carrer Còrsega de Barcelona i de la constructora Teyco, propietat de l'empresari Jordi Sumarroca, un dels principals finançadors de les arquitectures convergents.

Sanitat i urbanisme sota sospita

De tot plegat, se'n deriven preguntes com: Ramon Bagó, doncs, va fer una gestió correcta al capdavant del Consorci Hospitalari de Catalunya? El partit que lideraven Jordi Pujol i Artur Mas es va finançar legalment? La documentació publicada per Albano Dante i Marta Sibina a la revista *Cafè amb Llet* l'any 2012 demostrava que Bagó -alcalde de Calella durant dotze anys i històric militant convergent- havia malbaratat milers d'euros sense justificar i que ell i d'altres responsables del sistema català de salut s'autocontractaven a si mateixos. Josep Prat Domènech, exdirector de l'Institut Català de la Salut, compaginava aquest càrrec amb la presidència de la multinacional United Surgical Partners, proveïdora dels hospitals catalans. Francesc Homs va

reaccionar davant la notícia -com a portaveu del govern- dient: “És compatible i legítim tot allò que sigui legal”. Poc després i com a conseqüència de les investigacions iniciades per l'exregidor David Vidal -CUP Reus-, va esclatar el cas Innova, amb la detenció i la imputació de Josep Prat i Carles Manté pels presumptes delictes d'estafa, desviament de diners públics i cobrament de factures irregulars.

En relació amb el finançament convergent, totes les alarmes van saltar la matinada del 23 de juliol de 2009, quan els Mossos d'Esquadra van entrar al Palau de la Música. A partir de la documentació confiscada, es va destapar un desfalc de 31,2 milions d'euros. Fèlix Millet i Jordi Montull, respectivament president i director de la fundació Orfeó Català-Palau de la Música, se'n van embutxacar bona part, però la resta va anar a parar a les finances de CDC, durant uns anys en què Artur Mas n'era el secretari general. Així ho consideren la Fiscalia Anticorrupció i el jutge Josep Maria Pijuan, qui, a l'auto de conclusions del procediment pel saqueig de la institució cultural, afirma que l'empresa Ferrovial Agroman SA “abonava al Palau de la Música una comissió del 4% de l'import de l'obra pública adjudicada per la Generalitat i, d'aquest 4%, un 2,5% s'assignava a CDC i l'1,5% restant als imputats Fèlix Millet i Jordi Montull per la seva

Continua a la pàgina següent >>>

>>> [Ve de la pàgina anterior](#)

intermediació”. Segons el jutge, el flux de finançament il·legal va ser continu -com a mínim entre 1999 i 2008- i va suposar que CDC rebés 6.676.105 euros mitjançant xecs al portador, facturació falsa i convenis simulats. Malgrat que Artur Mas va ser el màxim responsable del partit al llarg de tot el període investigat, en unes declaracions a *El Matí de Catalunya Ràdio*, va al·legar: “Jo estic net de corrupció; i el partit no el porto econòmicament”, i va afegir que el seu comportament sempre s’ha basat en l’ “honestedat”.

D’entre les conclusions del jutge Pijuan, en destaca una que ubica diverses X no identificades a la direcció de CDC en relació amb la corrupció: “Altres alts responsables del partit van exercir el necessari ascendent sobre els càrrecs públics de la Generalitat de Catalunya i altres organismes públics locals, vinculats al partit i que tenien la facultat de decidir les adjudicacions d’obra pública”. El jutge aporta proves de la implicació dels extresorers de CDC Carles Torrent -mort l’any 2005- i

Durant el període en què Ferrovial va rebre les adjudicacions investigades, el conseller d’Obres Públiques era Felip Puig i Lluís Recoder era el batlle de Sant Cugat

Daniel Osàcar, així com de l’exparlamentari Jaume Camps, però no aconsegueix determinar quins responsables polítics del Departament d’Obres Públiques i Política Territorial i de l’Ajuntament de Sant Cugat del Vallès eren la *mà negra* que *afinava* les adjudicacions. És públic i notori, però, que, entre 2001 i 2003, període en el qual Ferrovial Agroman SA va rebre la majoria d’adjudicacions investigades, el conseller responsable de l’obra pública era Felip Puig i Lluís Miquel Recoder ostentava la batllia de la ciutat vallesana.

Trama delictiva i mecànica criminal

La fiscalia i l’acusació popular del cas no estalvien qualificatius per anomenar la relació que es va establir entre Ferrovial Agroman, el Palau de la Música i CDC. “Es desenvolupa una trama delictiva que vincula el finançament il·legal del partit Convergència Democràtica de Catalunya amb l’adjudicació d’obra pública a Ferrovial per part d’organismes públics regits per aquesta formació política”, conclou el fiscal Emilio Sánchez Ulled. “Per a la mecànica criminal descrita, va ser necessària la confecció de documents mercantils falsos

que emparessin la ulterior transmissió dels fons als seus destinataris finals”, considera l’acusació popular exercida per la Federació d’Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona. A partir de la metodologia descrita, 11.026.039 euros van anar a parar als comptes bancaris de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música i de l’Associació Orfeó Català, ambdues personalitats jurídiques del Palau de la Música. Les 5/8 parts d’aquesta xifra, 6.676.105 euros, es van desviar a les finances convergents, la resta se l’haurien embutxacat Fèlix Millet (80%) i Jordi Montull (20%).

Pedro Buenaventura, director general de la divisió de construcció de Ferrovial Agroman, i Juan Elizaga, director de relacions institucionals, són els dos responsables de la mercantil imputats en el cas. Segons el fiscal Ulled, l’actuació dels empresaris es va fer “a esquenes del seu accionariat i abusant de les seves facultats directives”. La figura clau entre la direcció de CDC i Ferrovial hauria estat l’exdiputat Jaume Camps, qui, segons la fiscalia, “aplegava tots els elements precisos per desenvolupar funcions d’enllaç en el moment d’establir l’acord criminal”. En agraïment, hauria rebut la quantitat de 32.755 euros. Els ingressos il·lícits es feien arribar a CDC a través de la Fundació Trias Fargas -rebatejada com a CAT-DEM. En tota l’operativa, hauria estat necessària, segons el jutge, la col·laboració de Gemma Montull i Rosa Garicano, directora financera i encarregada de les relacions amb els patrocinadors del Palau de la Música respectivament.

Quatre operacions del 4%

Les investigacions han pogut determinar amb certesa l’existència de quatre operacions urbanístiques que integrarien el nucli dur del finançament il·legal. La línia 9 del Metro de Barcelona, la Ciutat de la Justícia, el pavelló municipal PAV 3 de Sant Cugat del Vallès i la cobertura de la séquia Bellet del marge esquerre del riu Ebre. Ferrovial va rebre adjudicacions de 178 milions d’euros pel suburbà (corresponents al 20% del conjunt d’inversió atorgada a una Unió Temporal d’Empreses (UTE) integrada per cinc constructors), 263 milions d’euros pel complex judicial de l’Hospitalet de Llobregat, 4,17 milions d’euros pel poliesportiu sancugatenc i 2,63 milions d’euros per la infraestructura hidràulica ebrenc. Un 4% de la suma total, 17,91 milions d’euros, és la xifra que la presumpta “trama delictiva” hauria pactat que arribaria al Palau de la Música per, posteriorment, fer arribar 5/8 parts a CDC i 3/8 parts a les butxaques de Fèlix Millet i Jordi Montull. La minuciosa investigació de totes les parts involucrades a càrrec de l’Agència Tributària ha pogut determinar transaccions econòmiques per un valor d’11.026.039 euros, però no ha estat suficient de complementar la radiografia sencera del desfalc. ◀

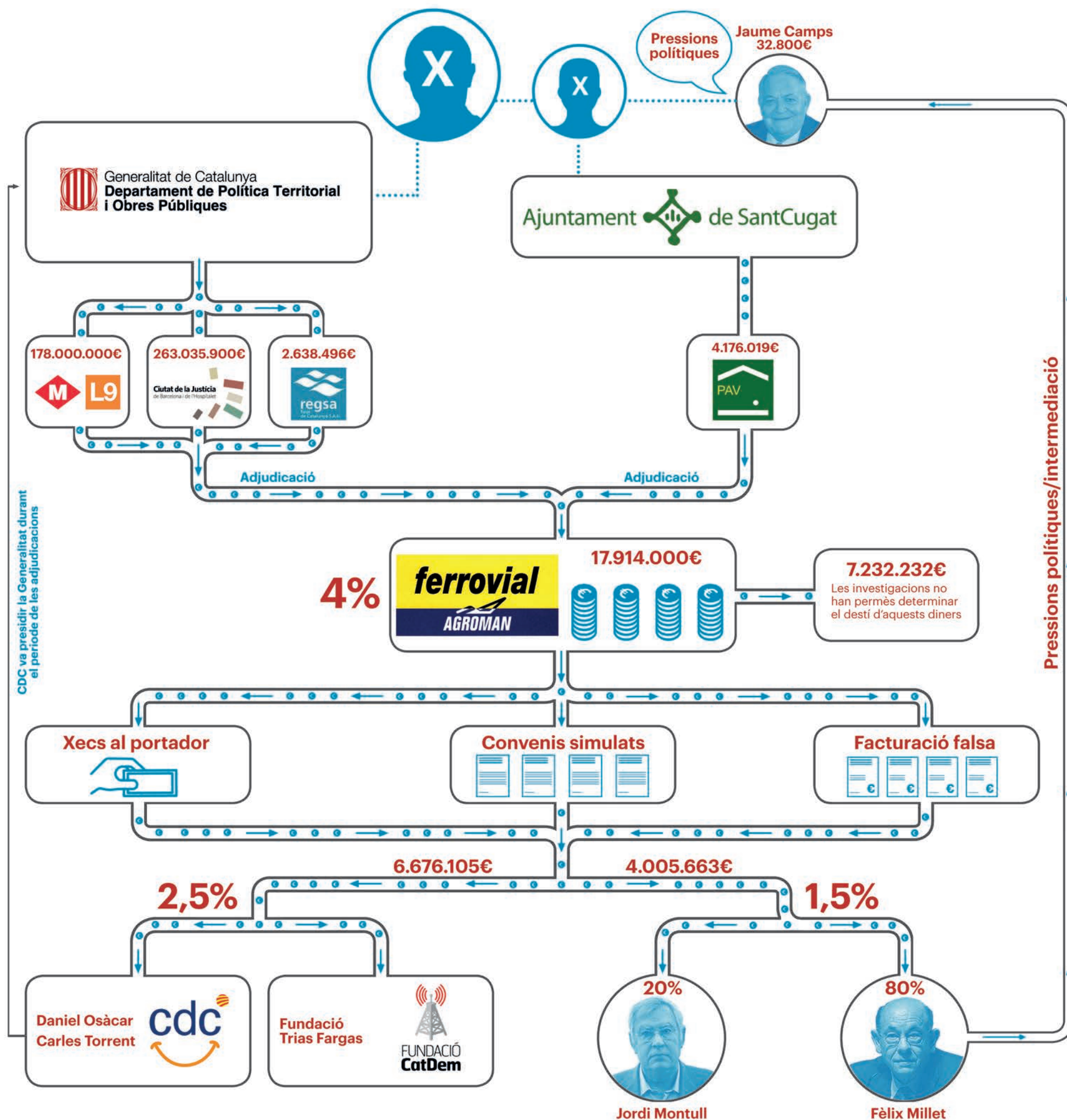
Obres del túnel de la línia 9 que van servir per finançar CDC

L’1 de març, a la banqueta

Si no hi ha canvis d’última hora, el proper 1 de març de 2017, vuit anys després dels escorcolls, començarà el judici pel desfalc del Palau de la Música. Les sessions de la vista oral se celebraran a la secció desena de l’Audiència de Barcelona i s’allargaran fins al dia de la revetlla de Sant Joan. Es jutjarà Fèlix Millet, Jordi Montull, Rosa Garicano i Gemma Montull (Palau de la Música); Daniel Osàcar i Jaume Camps (CDC), i Pedro Buenaventura i Juan Elizaga (Ferrovial Agroman). També passaran per la banqueta els assessors jurídics del Palau de la Música Raimon Bergós, Santiago Llopart i Edmundo Quintana i els empresaris Miguel Jiménez-Salinas, Juan Manuel Parra, Pedro Luis Rodríguez, Vicente Muñoz, Juan Antonio Menchén i Ramón Marc Martí, que, segons el jutge, van col·laborar en l’elaboració de facturació falsa o simulada a través d’empreses de missatgeria i publicitat. Convergència Democràtica de Catalunya serà jutjada com a responsable civil a títol lucratiu. Les seus del partit seguiran embargades fins després del judici i la personalitat jurídica de CDC no es podrà dissoldre fins que arribi el desenllaç de tots els procediments penals per corrupció en què està involucrada. Els magistrats Julio Hernández Pascual (ponent) i José Antonio Lagares Morillo i la magistrada Montserrat Comas d’Argemir sentenciaran sobre la petició de 6,6 milions d’euros per CDC i vint milions d’euros per l’extresorer convergent Daniel Osàcar. Millet i Montull afronten una petició de 37 i 25 anys de presó respectivament. Cal recordar que ambdós corruptes confessos només van trepitjar la presó durant quinze dies pel cas Hotel del Palau, del qual finalment van ser absolts pel Tribunal Suprem.

El finançament **il·legal** de CDC

Un complex entramat entre el Palau de la Música i l'empresa Ferroviària Agroman aconseguia que el 2,5% del pressupost de les adjudicacions d'obra pública anés a parar a les arques del partit que dirigia Artur Mas

La tocata de **Ferrovial**

Els executius Juan Elízaga i Pedro Buenaventura estan imputats pel delictes continuats de tràfic d'influències i per administració deslleial. Segons el magistrat instructor Josep Maria Pijuan, Elízaga i Buenaventura van actuar sense el coneixement dels òrgans de direcció

Marc Iglesias
@La_Directa

El primer comunicat de Ferrovial Agroman sobre l'escàndol del Palau de la Música es va fer públic l'agost de 2010, tretze mesos després de l'escorcoll judicial a l'edifici. El text era la resposta corporativa a un informe de l'Agència Tributària del 29 de juliol de 2010 i deia: “El gruix de les aportacions de Ferrovial al Palau de la Música no constitueixen una contribució al patrocini publicitari, sinó que tenen com a finalitat satisfer la contraprestació corresponent a l'adjudicació d'obres públiques”. Al seu comunicat, Ferrovial afirmava “desconèixer el destí” que havien pogut donar la Fundació del Palau i l'Orfeó Català “a les aportacions fetes en concepte de patrocini” i es declarava “completament aliena” al tema.

L'orgull de Ferrovial

Poques setmanes abans, els executius Juan Elízaga i Pedro Buenaventura havien comparegut davant la comissió del Parlament que investigava les irregularitats detectades en la gestió del Palau de la Música. Fou en aquest marc, qualificat per Felip Puig i Pere Macias com un exercici de “maccarthisme sense

Durant els anys del boom immobiliari, la xifra de negoci de Ferrovial Agroman es va duplicar i va passar dels 7.000 milions d'euros de 2004 als més de 14.000 de 2008

precedents” a Catalunya, on Elízaga va explicar que Ferrovial i la institució cultural mantenien relacions de patrocini des de principis dels anys noranta, i que durant la darrera dècada hi havien aportat més d'11.000.000 d'euros i que la seva empresa se sentia “orgullosa” de la col·laboració mantinguda. Davant les preguntes dels diputats, el responsable de Relacions Instituci-

onals de Ferrovial va admetre que els convenis signats eren de “caràcter general” i que, més enllà de constatar que es fessin els actes patrocinats (el concert inaugural i la temporada Palau 100), mai no van fiscalitzar l'ús dels diners donats. Malgrat que durant la instrucció del cas el jutge ha determinat que més de la meitat dels 11 milions donats per Ferrovial al Palau van acabar, per diverses vies, a les arques de Convergència Democràtica de Catalunya, Elízaga afirmava sense rubor que “els problemes de gestió del Palau, Ferrovial els desconeix totalment”.

“Les necessitats que tu ja coneixes”

Per la seva banda, Pedro Buenaventura, exdirector general, va negar categòricament que la seva empresa hagués pagat mai comissions a CDC per aconseguir adjudicacions públiques i va argumentar que la desena de cartes que li havia escrit Fèlix Millet reclamant-li pagaments sota el críptic concepte “necessitats que tu ja coneixes” només demostraven retards en la transferència dels diners dels convenis acordats entre la constructora i el Palau. Uns retards que Buenaventura va considerar habituals perquè, “fins i tot quan hi ha una data clara, des del departament de comptabilitat sempre s'intenta fer el pagament més tard”. Buenaventura va negar repetidament que Millet hagués ajudat mai Ferrovial a aconseguir adjudicacions d'obra pública, però va reconèixer que, “en algun moment”, el president del Palau sí que els havia connectat amb empresaris del seu entorn i els havia facilitat l'accés a projectes d'obra privada.

El pes de Ferrovial

Durant els anys del boom immobiliari, la xifra de negoci de Ferrovial Agroman es va duplicar i va passar dels 7.000 milions d'euros de l'any 2004 als més de 14.000 milions de 2008. Uns resultats que situaven l'empresa controlada per la família Del Pino en la segona posició del rànquing del sector de la construcció a l'Estat espanyol, només per sota del grup ACS-Dragados.

Durant aquest període, entre els negocis que Ferrovial tenia en marxa a Catalunya, destacaven la construcció de la Ciutat de la Justícia, la línia 9 del metro de Barcelona, el Centre de Convencions de Catalunya, les obres d'ampliació del Palau de

la Música Catalana i diverses actuacions a l'Aeroport del Prat i el Port de Barcelona.

A banda, Ferrovial gestionava l'autopista Terrassa-Manresa i tenia contractes de jardineria, neteja viària i recollida de residus sòlids a municipis catalans com Valls, Tortosa, Tarragona, Badalona, l'Hospitalet i Lleida. El mateix grup empresarial també s'encarregava de la neteja de les oficines de Correus, del manteniment integral de diferents centres d'atenció primària de Catalunya i, dins el segment de conservació d'infraestructures, era responsable de les mesures especials de circulació, ordenació i regulació del trànsit pel Servei Català de Trànsit.

A l'ombra dels Del Pino

El gener de 2010, en un acte corporatiu presentat pel periodista Manuel Campo Vidal, Rafael del Pino y Calvo-Sotelo (fill del fundador de l'empresa i nebot de l'expresident del govern espanyol) assegurava que la clau de l'èxit de Ferrovial era “el seu equip humà”. Un equip del qual Buenaventura i Elízaga havien començat a formar part a mitjan anys vuitanta, quan es van incorporar a la divisió de construcció del grup empresarial.

El 1999, el mateix any que Rafael del Pino y Calvo-Sotelo va ser nomenat vicepresident executiu del Grup Ferrovial, els dos executius van ser ascendits a càrrecs de responsabilitat dins l'empresa: Elízaga va ser nomenat director de Relacions Institucionals i Buenaventura, director regional de la zona nord-est de la Península. La carrera de l'enginyer de camins Buenaventura encara va rebre un altre impuls l'any 2002 quan va passar a ser el director general de Ferrovial Agroman, la filial constructora del grup. Amb motiu del seu nou càrrec, Buenaventura va passar a ocupar un seient al comitè de direcció de Ferrovial.

L'any 2006, sense que se'n fessin públics els motius, Buenaventura va deixar la gestió de l'àrea més important del Grup Ferrovial i va fitxar per la constructora Rubau, una empresa que ocupava la vint-i-cinquena posició en el rànquing del sector de la construcció a l'Estat espanyol. Per la seva banda, Elízaga continua treballant al grup i ocupant el mateix càrrec. Actualment, tant l'un com l'altre s'enfronten a les peticions de la fiscalia, que els demana penes de quatre anys i mig de presó i una multa de deu milions d'euros. ◀

Juan Elízaga i Pedro Buenaventura van comparèixer a la comissió parlamentària d'investigació de la corrupció a Catalunya

Del finançament il·legal a les “donacions voluntàries”

L'esclat del cas Ferrovial-CDC via Palau de la Música no ha aturat el flux de donacions que les principals constructores del país han fet arribar a l'espai polític convergent

La seu de Teyco a Barcelona i l'Ajuntament de Torredembarra són alguns dels edificis escorcollats per investigar el finançament il·legal

J.R.
@albertmartnez

El cas Petrum, instruït per un jutjat del Vendrell, ha fet palès que es manté el mecanisme de finançament de CDC a través de grans constructores. Rachid El Ghazoui, treballador acomiadat d'una empresa de l'excalde de Torredembarra Daniel Massagué, i la regidora d'ERC Montserrat Gassull van ser els alertadors de la Guàrdia Civil. Les indagacions del jutge Josep Bosch intenten esbrinar si darrere de les donacions hi ha beneficis per a les constructores. A la instrucció de la causa i al Tribunal de Comptes, hi figuren aportacions milionàries de les empreses Teyco, Copisa i Grupo Soler, que, segons CDC, són “legals, públiques, transparents i estan auditades”. Els convergents han remarcat que aquestes aportacions d'empreses privades “no tenen relació amb obra pública” i es produeixen de manera voluntària i només “per motius d'afinitat ideològica i de suport al projecte polític” que representa CDC. Estem davant d'un gir argumental dels responsables del partit, que davant l'acusació de finançament il·legal intenten esgrimir que les constructores

poden donar diners a qui vulguin sense esperar res a canvi. Les transaccions es van fer entre 2008 i 2015 als comptes de la fundació CatDem, precisament durant el període en què el flux econòmic provinent del Palau de la Música es va tallar en sec. Una part dels diners es va ingressar a la fundació Fòrum Barcelona, amb els mateixos administradors que CatDem i ja liquidada. El Grupo Soler hauria aportat 639.604 euros, Copisa 1.115.000 euros i Teyco i la seva filial Bluegreen Village van donar quasi 340.000 euros a les fundacions de CDC.

Entre la documentació confiscada durant els escorcolls a la seu de Teyco a Sarrià-Sant Gervasi -que comparteix oficines amb el consolat de Lituània-, hi havia un full amb el logotip de l'empresa i un llistat de poblacions (Lloret de Mar, Figueres, Sant Celoni, Torredembarra i Sant Cugat del Vallès) governades per CiU i unes quantitats manuscrites. Els investigadors sostenen que aquestes anotacions corresponen a licitacions d'obra pública i el possible pagament de comissions del 3% a la fundació CatDem. Impreses o manuscrites a la dreta d'aquestes quantitats que s'obtenen de les adjudicacions de les respectives obres, “es detallen i se sumen les que resulten d'aplicar el 3% a aquests imports”. El temps dirà si només es tracta d'una coincidència. ◀

CDC ha remarcat que les aportacions “no tenen relació amb obra pública” i es produeixen de manera voluntària, només “per motius d'afinitat ideològica”

Els investigadors sostenen que les anotacions requisades corresponen a licitacions d'obra pública i al possible pagament de comissions del 3% a la fundació CatDem

Fruita dolça, subsistència amarga

Durant la temporada estiuenca de collita de la fruita, vora dos milers de jornalers treballen de manera precària i viuen en una situació d'habitabilitat pèssima a les Terres de Ponent

Planta de recollida de fruita al municipi de Corbins, al Segrià / BRAIS G. ROUCO

Els mesos d'estiu, moltes poblacions de les comarques del Segrià, la Noguera, les Garrigues o el Pla d'Urgell reben un flux continu de gent que cerca una feina al camp

“La campanya frutera de la província de Lleida és molt gran: hi treballen al voltant de 25.000 persones”, explica Agustín González, investigador de la Universitat de Lleida (UdL)

Joan Mas
@jmasautonell

Actualment, l'activitat agrícola, la ramaderia i el sector de l'agroindústria són els principals motors econòmics de la Terra Ferma. A les comarques de Lleida, l'agricultura basada en l'explotació i el cultiu d'arbres fruiters genera milers de llocs de treball. Cada any, des que comença la collita de la cirera a mitjan juny i acaba la recollida de la poma a finals de setembre, hi ha una gran quantitat de persones que es dirigeixen a la plana de Lleida; moltes poblacions de les comarques del Segrià, la Noguera, les Garrigues o el Pla d'Urgell reben un flux continu de gent que cerca una feina al camp. L'abast rural de la producció de fruita dolça de pinyol també arriba a la Franja de Ponent: la comarca del Baix Cinca i les àrees que envolten la ciutat de Fraga en són els màxims exponents.

Des de fa temps, la trajectòria ascendent del sector fruiter de Ponent ha fet que la plana lleidatana esdevingués la productora principal de fruita de pinyol d'Europa. “La campanya frutera de la província de Lleida és molt gran: hi treballen al voltant de 25.000 persones cada any”, explica Agustín González, investigador de la Universitat de Lleida (UdL) que està fent una tesi doctoral sobre el mercat laboral i la realitat de les persones empleades al sector agrari de Ponent. “Més enllà de la recollida de fruita al camp, però, també hi ha molta feina als magatzems que s'encarreguen de la classificació del producte, de l'emballatge i de la seva distribució posterior”, remarca el doctorant.

L'Àfrica subsahariana, el Magrib i l'Europa de l'Est

Tanmateix, no tot és riquesa i benestar en l'àmbit de l'activitat frutera: en molts casos, les condicions laborals, salarials i d'habitatge de la gent empleada a la recollida de la fruita no són les

adequades. Al llarg dels mesos estivals, hi ha prop de 22.000 persones que hi fan de temporeres. “En un primer moment, qui treballava a la campanya de la fruita eren estudiants i dones que només podien accedir al mercat laboral durant l'estiu”, comenta Gemma Casal, antropòloga especialitzada en el món rural i militant de la Crida per Lleida-CUP. Actualment, però, una gran part de la gent que està disposada a fer de jornalera en un ambient de calor extrema durant l'estiu és de procedència migrant: la majoria de persones empleades al sector de la fruita són d'origen subsaharià, però també hi ha un percentatge més reduït de temporers que provenen del Magrib i de l'Europa de l'Est.

Al llarg del període de treball de recollida de la fruita, una part dels jornalers són acollits pels pagesos i les empreses que els contracten, però les condicions laborals i el nivell dels seus salaris no són òptims. Cada any, a més, moltes persones es troben sense llar quan hi arriben per cercar feina. “La majoria de temporers vénen d'altres zones de l'Estat espanyol, treballen amunt i avall i prèviament ja han estat a les campanyes de la fruita d'Almeria, Huelva, Múrcia o Alacant”, ens explica l'investigador Agustín González.

Des de fa dècades, les problemàtiques de vulnerabilitat de les persones que treballen de jornaleres es reproduïxen estiu rere estiu en diferents graus d'intensitat. Un cop arriba a la Terra Ferma, moltes persones malviuen en camps improvisats o assentaments informals a les places i la via pública i també en edificis abandonats, sense que les seves necessitats més bàsiques estiguin cobertes. D'altra banda, també es dona el cas de molts temporers que paguen una quantitat de diners desproporcionada per llogar habitatges vells i deteriorats, on s'amunteguen un nombre excessiu de persones. “A la campanya frutera, la baula més dèbil és el temporer”, lamenta Josep Ramon Barri, militant de la Confe-

Edificacions en desús serveixen d'habitatge per a treballadors de la recollida de fruita / B. G. R.

La fruita dolça s'apila en caixes i es porta a cambres frigorífiques / B. G. R.

deració General del Treball (CGT) de Lleida. “Els jornalers que vénen a Ponent reclamen que són treballadors, tenen el seu propi domicili i les seves famílies allà on resideixen la major part de l'any, però molts es troben sense llar quan estan aquí”, afegeix Barri, que també és treballador social a la zona del casc antic de Lleida.

Vulnerabilitat i desatenció sanitària

“Els problemes amb les condicions de vida i de treball dels temporers són els mateixos de fa vint anys”, explica Gemma Casal. “Hi ha gent que dorm al carrer gairebé sense serveis, però l'administració no percep la situació com una problemàtica perquè no són persones empadronades a la zona”, es queixa l'antropòloga.

L'agost d'enguany, en plena temporada de recollida de la fruita, diverses entitats i moviments socials de Lleida van posar en marxa la campanya Fruita amb Justícia Social. En un comunicat, van denunciar que a la plana lleidatana hi ha prop de 2.000 jornalers que viuen i treballen durant mesos “en condicions de misèria”. Les associacions que van impulsar la protesta van remarcar que el sou de molts temporers és “massa reduït” perquè puguin sufragar un habitatge. D'altra banda, també hi ha casos de treballadors que són empleats sense contracte laboral. “La majoria de pagesos fan contractes segons el preu estipulat, que és el salari mínim interprofessional”, comenta l'antropòloga lleidatana. No obstant això, “també n'hi ha que recorren a les borses informals de migrants sense papers”, afegeix.

Segons Özgür Günes, investigadora en ciències socials especialitzada en migracions, “hi ha temporers sense contracte que només guanyen 2,5 euros l'hora”, però “no es troben en posició de negociar perquè no tenen papers, recursos per menjar o allotjament per dormir”. L'experta en qüestions

migratòries també denuncia que, els darrers anys, hi ha hagut centres d'atenció primària (CAP) que no han atès jornalers amb problemes de salut perquè no consten al padró de cap localitat de la plana de Lleida. “Són persones que treballen a les campanyes de la fruita de diferents zones de l'Estat espanyol i estan empadronades a d'altres pobles i ciutats”, constata la sociòloga. “La manca de serveis bàsics per la gent que ve a recollir fruita cada any és una problemàtica estructural que s'ha de resoldre”, remarca Günes. D'altra banda, pel sindicalista Josep Ramon Barri, “els temporers creen riquesa al territori amb la seva feina al sector fruiter, o sigui que l'administració de la ciutat de Lleida i dels pobles del Segrià ha de proporcionar solucions a les seves problemàtiques”.

Sensellarisme i amuntegament

Durant la campanya fruitera de l'estiu de 2015, com a membres d'un projecte de recerca de l'Observatori Permanent de la Immigració (OPI) de la UdL, Özgür Günes i Agustín González van recórrer moltes localitats de la Terra Ferma amb l'objectiu d'estudiar les condicions d'allotjament dels temporers de Ponent. Segons el seu recompte aproximat, van calcular que a la zona hi havia uns 1.100 jornalers que dormien a la intempèrie o bé en condicions d'habitabilitat que no arribaven als mínims de benestar. D'altra banda, també van constatar l'existència d'una gran quantitat de pisos pastera per allotjar temporers que proliferaven a municipis del Segrià com Alfarràs o Alcarràs. “Són habitatges compartits i sobrehabitats, on els jornalers viuen amuntegats i en condicions deplorables”, explica González. “En molts casos, els apartaments són propietat de les immobiliàries dels mateixos pobles i cada persona que s'hi allotja ha de pagar entre 100 i 150 euros pel lloguer”, afegeix l'investigador.

Contractació irregular amb intermediaris

J.M.

@jmasautonell

“E n l'àmbit de la contractació de temporers, hi ha buits legals i gent que s'aprofita dels més vulnerables”, denuncia el sindicalista Josep Ramon Barri. “Molts jornalers són contractats a través d'empreses de treball temporal (ETT) o gestories, però es tracta d'un sistema de contractació que no compleix la legislació existent”, senyala el militant de la CGT. En els procediments per contractar mà d'obra a la recollida de la fruita, també hi ha intermediaris informals entre els mateixos temporers que s'embutxaquen diners per fer d'enllaç entre els pagesos i les persones que busquen feina. “Ens hem trobat casos de temporers que fins i tot han pagat 300 euros per ser contractats”, denuncia Barri.

Segons l'investigador de la UdL Agustín González, “el 80% dels contractes de treball al sector de la fruita s'acorden directament entre el pagès i el temporer”. Tanmateix, “la resta es cobreix a través d'empreses de treball temporal i borses de treball d'organitzacions com la Unió de Pagesos o l'ASAJA (Asociación Agraria de Jóvenes Agricultores), que actuen com a sindicats empresarials de la pagesia”, considera González.

D'altra banda, durant la temporada de recollida de fruita, “el pagès també fa tasques de màrqueting, de gestió laboral i d'acollida dels seus treballadors en albergs”, assenyala l'especialista en migracions Özgür Günes. Per fer front a tots aquests requeriments, els mateixos camperols integren cooperatives de serveis que s'encarreguen de respondre a les necessitats del grup de pagesos. “Les cooperatives, per exemple, tenen allotjament per acollir els seus temporers empleats, però no són albergs socials per a tothom”, destaca Günes. ◀

La majoria de persones empleades al sector de la fruita són d'origen subsaharià, però també n'hi ha un percentatge més reduït que provenen del Magrib i l'Europa de l'Est

Segons el recompte de l'Observatori Permanent de la Immigració, l'any 2015 hi havia uns 1.100 jornalers que dormien a la intempèrie o bé en condicions d'habitabilitat pèssimes

La població migrada de l'Àfrica i l'Europa de l'Est ha substituït el jovent autòcton que, fins fa uns anys, recollia la fruita / B. G. R.

>>> [Ve de la pàgina anterior](#)

Al poble d'Alcarràs, s'ha format un campament gran de jornalers i, a municipis com Aitona o Barbens, hi ha persones que han buscat aixopluc en magatzems i edificis buits

“La majoria d'aliments i atencions que reben els temporers són a través del tercer sector. L'administració se'n desentén”, critiquen diverses associacions en un comunicat

No hi ha dades exactes de la situació d'habitatge dels temporers durant el període de collita de 2016 perquè la investigació de la UdL no s'ha tornat a fer. No obstant això, tal com remarca Gemma Casal, el problema no s'ha resolt. Al llarg del mes d'agost, els treballadors de la fruita sense llar s'han repartit entre diferents punts de Lleida en grups petits: “N'hi ha que han dormit en places i carrers. D'altres han ocupat magatzems i cases abandonades a la zona de l'horta”, explica Casal. Així mateix, “al poble d'Alcarràs, s'ha format un campament gran de jornalers i, a municipis com Aitona o Barbens, hi ha persones que han buscat aixopluc sota el sostre de magatzems i edificis en desús, així com en pisos sobreocupats al centre històric de Lleida”, afegeix l'antropòloga lleidatana.

El desallotjament de la plaça del Seminari

L'estiu de 2015, a Lleida, hi va haver dos centenars de temporers sense allotjament que es van concentrar per dormir a la plaça del Seminari, al cor del centre històric de la capital del Segrià i a cinquanta metres comptats del carrer Major. “Dormien allà perquè hi tenien un servei de dutxes i estaven just al costat del centre d'atenció a les persones temporeres i sense llar”, comenta el militant de la CGT Josep Ramon Barri.

En aquell punt, organitzacions sindicals, moviments socials de la ciutat com Papers per Tothom i grups polítics com la Crida per Lleida-CUP van denunciar les males condicions de vida dels jornalers que es trobaven al carrer a la Paeria. “Aleshores, el govern municipal va intentar desallotjar els temporers de la plaça amb l'argument que havia de fer obres a l'espai per condicionar-hi les restes arqueològiques de l'antic call jueu”, recorda Barri.

Davant de l'intent d'expulsió, integrants dels moviments socials de la ciutat van intervenir sobre el terreny per evitar que el consistori liderat per Àngel Ros (PSC) fes fora la gent temporera sense oferir-li una alternativa d'allotjament digne. Arran de la pressió, l'Ajuntament es va comprometre a real·lotjar els jornalers a l'Hostal Jericó, un alberg situat

al centre històric i gestionat per una entitat cristiana que desenvolupa tasques de caritat.

Les mancances de l'Hostal Jericó

En previsió davant la campanya de 2016, la Paeria va pactar un projecte d'acollida de persones temporeres amb les entitats socials de la ciutat. L'oferta de l'administració local es va basar a proporcionar 94 places de llit a l'Hostal Jericó. Tanmateix, en opinió de Gemma Casal, l'alberg no compleix amb els requisits mínims d'atenció a persones vulnerables. “L'Ajuntament fa servir l'hostal d'abocador, es tracta d'un servei que gestiona l'Església i on treballen voluntaris, no pas professionals”, sentència. A més, segons l'antropòloga, “el més greu de tot va ser que els temporers que aconseguien feina no tenien dret a estar a l'alberg tot i no tenir allotjament”.

En relació amb el volum total de gent que hi arriba per treballar a la temporada de la fruita, el nombre de llocs oferts per passar la nit a l'Hostal Jericó va ser molt limitat. A principis d'agost, en plena campanya frutera, l'alberg estava saturat i una cinquantena de jornalers van haver de dormir als carrers del centre històric. Davant de tot plegat, els moviments socials de la ciutat consideren que l'Ajuntament no ha actuat com pertocava per solucionar la problemàtica. Segons el posicionament de les associacions que van engegar la campanya Fruita amb Justícia Social les tasques d'atenció i allotjament de les persones que treballen als cultius d'arbres fruiters “s'haurien de gestionar de manera pública”, a través de la creació d'un alberg municipal. “La majoria d'aliments i atencions que reben els temporers són a través del tercer sector. L'administració se'n desentén”, critiquen aquestes associacions en un comunicat. “La valoració sobre el projecte d'acollida de temporeres de la Paeria és negativa, segueix sense haver-hi un allotjament complet per a persones treballadores de la campanya de la fruita i això deixa molta gent al carrer”, sentència Gemma Casal. ◀

Els jornalers sense llar dormen sobre cartrons al casc antic de Lleida
/ B. G. R.

Actel, Lleida Fruits o Nufri, un problema per la petita pagesia de Ponent

J.M
@jmasautonell

El desenvolupament de l'activitat fruitera es va iniciar fa més de cinquanta anys, quan la pagesia del territori va descobrir diversos tipus de fruita que s'adaptaven molt bé al clima de la zona. Amb l'objectiu d'extreure més beneficis econòmics a través de la producció agrícola, el camperolat va incorporar l'explotació d'arbres fruiters als marges dels camps. Amb el pas dels anys, van aparèixer nous circuits comercials que van reforçar el cultiu de fruita de pinyol i la plana de Lleida es va especialitzar en la producció de préssecs, prunes o cireres. A la vegada, es va promoure la creació de centres de recerca dedicats a la investigació de noves fruites com els préssecs xatos -coneguts com a *paraguaios*-, les nectarines i altres tipus d'hibridacions. Paral·lelament, les grans empreses també van fer acte de presència sobre el territori establint indústries de comercialització de la fruita. A hores d'ara, fins i tot venen el producte a països de l'antiga òrbita soviètica.

Amb la fi de la dictadura franquista, a les Terres de Ponent, van sorgir moltes cooperatives agràries integrades per petits camperols que estaven vinculades al sindicat Unió de Pagesos. "En un primer moment, l'objectiu era controlar els preus de la fruita i garantir-ne la distribució, però, des que es va entrar a la dinàmica de monocultiu d'un sol producte, el pagès té moltes dificultats per fer front a la competència dels

grans grups empresarials", explica Gemma Casal. Segons l'experta en antropologia de l'àmbit agrícola, "la lògica pròpia que imposa el mercat ha fet que la pagesia hagués d'abandonar el policultiu i la sobirania alimentària per dedicar-se a la producció intensiva de fruita".

Actualment, el petit camperolat, sotmès a l'impacte de la globalització econòmica des de fa anys, també pateix la competència directa de grans companyies com Actel, Lleida Fruits o Nufri. "Es tracta d'empreses dedicades a l'agricultura intensiva que monopolitzen àmplies extensions de terra, controlen una gran part dels recursos d'aigua destinats als cultius, redueixen els preus de la fruita al màxim i fan la competència directa al pagès petit", denuncia Gemma Casal. L'embat de les grans empreses, amb tot, ha fet que la petita i mitjana pagesia de Ponent no ho tingui gens fàcil per seguir endavant amb la seva professió. "Dins tot l'entramat neoliberal que a hores d'ara impera al sector agrícola, el petit camperol també és una de les víctimes", remarca Casal. "De vegades, fins i tot, el manteniment de la fruita a la càmera frigorífica costa el mateix que rebran els pagesos per la venda del producte", afegeix l'antropòloga.

Recentment, durant la Fira de Sant Miquel de Lleida, el sindicat Unió de Pagesos va organitzar una jornada de debat per analitzar la crisi de preus de la fruita dolça. Segons va declarar un portaveu de l'organització pagesa, durant la darrera campanya agrícola, hi ha hagut un augment del valor del producte, però l'increment no és prou alt per compensar els preus per sota els costos de producció dels anys anteriors. ◀

"Les cooperatives agràries havien de controlar els preus de la fruita i garantir-ne la distribució, però, ara, amb els monocultius, el pagès té més dificultats", explica Gemma Casal

"De vegades, fins i tot, el manteniment de la fruita a la càmera frigorífica costa el mateix que rebran els pagesos per la venda del producte", afegeix l'antropòloga

a partir de l'octubre, ja teniu on dinar!

MENÚ DEL DIA

al KOP DE MÀ

cuina casolana
opció vegetariana
preus populars

C/Riego 4
SANTS

PART A CASA

migjorn
casa de naixements

COM A CASA

www.migjorn.net - Tl. 93 833 06 78

GoLea AL Riu

Confesiones de un anarquista británico

7€

Ian Bone

ISBN 978-84-608-6828-6
294 págs.

elgrillolibertario@nodo50.org

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57

serveis financers ètics i solidaris

www.coop57.coop

productes de la terra

El portal de venda de productes dels PPCC

www.productesdelaterra.cat

Raul Zelik, polítòleg i escriptor

“La independència és un primer pas per debilitar els poders fàctics”

Tot i que viu a Alemanya, els seus vincles amb el País Basc li han permès seguir de ben a prop el sorgiment del 15-M, les marees, la PAH, Podemos i, ara, el procés sobiranista català. Recentment, el polítòleg, escriptor i periodista Raul Zelik ha publicat el llibre *Continuidad o ruptura* (editorial Capitán Swing), en què analitza les perspectives de canvi a l'Estat espanyol, que -assegura- “pateix un dèficit de democràcia” i “al mateix temps ha d'afrontar els conflictes no resolts amb les altres nacions”. Zelik ha publicat diverses novel·les, s'ha apropiat al procés bolivarià i el conflicte de Colòmbia i, alhora, ha traduït l'escriptor basc Joseba Sarrionandia a l'alemany. En aquesta ocasió, va creure necessari fer un relat de la situació a l'Estat espanyol que també tingués en compte les mirades de les nacions perifèriques.

Gemma Garcia
@gemma_g_fabrega

Cal·lia explicar la situació política a l'Estat espanyol al públic alemany?

Per l'esquerra movimentista alemanya, el 15-M va ser summament important i, alhora, una socialdemocràcia o una esquerra que volia repensar-se mirava cap a Podemos. Amb el llibre, he intentat mostrar que hi ha altres moviments socials progressistes, com el procés català, que es tenen poc en compte. Hi ha gent que ho identifica com un conflicte nacional, però jo crec que també es tracta d'un conflicte profundament democràtic, antifranquista i republicà.

A Alemanya, Els Verds, que inicialment era una formació antiinstitucional, va acabar assimilada per la institució. Podemos, cap on va?

Els Verds sempre van ser un moviment de classe mitjana, amb preocupacions ecològiques i liberals. És més fàcil ser assimilat si no aixeques reivindicacions de classe; i això podria protegir més Podemos. Però un plantejament tan personalitzat, electoralista i mediatitzat comporta grans obstacles per esdevenir força de transformació. Malgrat tot, em sembla molt bé que hi hagi una reorganització de l'esquerra i noves generacions que militin políticament. De fet, jo també milito en un partit polític (Die Linke), malgrat les meves crítiques a aquest concepte de la política, que em genera força dubtes. Ara bé, em preocupa més el desenvolupament dels *comuns* -Barcelona en

Comú i en Comú Podem- perquè tinc la impressió que, tot i que des del principi tenien posicions i demandes molt més crítiques i antiautoritàries, també han passat per un procés exprés d'assimilació cap a allò institucional i possible; cap a la gestió. L'esquerra, com a força d'ordre, no té res a fer, ha de fer la política radicalment diferent. La política liberal burgesa està dissenyada per gestionar l'existent i nosaltres volem canviar l'existent, volem trencar i transformar estructures. Per aconseguir-ho, no hem d'actuar centrant-nos en la gestió, sinó en els conflictes socials, la conscienciació i els processos col·lectius.

L'anomenada nova política ha cregut que arribar al govern significava tenir poder?

Tots saben que governar no significa tenir poder. Ho diu Pablo Iglesias al llibre *Disputar la democràcia*, que jo mateix vaig traduir a l'alemany. Per l'esquerra post 73, sempre ha estat una frase essencial i Gerardo Pisarello també ho deia, però no és suficient. L'important és pensar com incentivar el conflicte social en un sentit positiu i transformador, com visibilitzar les contradiccions de classe i de gènere existents. I voler governar i voler solucionar des dels governs, justament, hi juga en contra. Hi ha un filòsof argentí, Miguel Benasayag, que diu: quina diferència hi ha entre gestió i política... la política és allò conflictiu, realment transformador, i la gestió mai no pot ser-ho perquè la tasca dels que gestionen consisteix a buscar consensos i, justament, no fer visible el conflicte social. No signaria l'afirmació per a tots els casos perquè també hi ha gent capaç de fer gestió amb altres enfocaments, però trobo que és encertada i fa reflexionar.

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA:
BRAIS G. ROUCO

Podemos, però, ha aconseguit aglutinar una part del descontentament. Tu critiques que, per fer-ho, ha perdut nitidesa.

Els partits polítics són importants perquè donen visibilitat a altres posicions i poden propulsar constel·lacions que permetin modificar una mica el terreny de lluita i protegir allò organitzatiu i cooperatiu. És obvi, però, que hi ha limitacions en la via electoral i institucional. No sóc anarquista, però comparteixo l'alerta que el procés d'assimilació és rapidíssim. Només evites el risc si bases el projecte en el contrapoder social i tens clar que allò institucional sempre és secundari i complementari. I, amb els partits polítics, sempre succeeix el contrari. A vegades, reivindiquen que és important tenir un peu fora de la institució, però, sovint, veuen aquest *fora* com una crossa, fins i tot com quelcom clientelista. S'ha de canviar radicalment la perspectiva i enfocar tota la política des del procés i el contrapoder social, fins i tot en termes de reformisme. La gent pensa que les reformes es fan des d'allò institucional i crec que, en realitat, també es fan a través de contrapoders socials, que canvien la correlació de forces dins el camp institucional. Hem de pensar el reformisme des de baix.

I, aleshores, quin és el mèrit més important de Podemos?

Crec que té molts mèrits. Primer de tot, en un moment d'esgotament, va tornar a plantejar quelcom que va mobilitzar molta gent. També és positiu haver estat capaç de sintetitzar contradiccions socials amb conceptes que la gent entén, des de fora dels mons subculturals de l'esquerra. Inicialment, els discursos de Pablo Iglesias em semblaven molt bons, perquè encara

no es pensava com a figura política mediatitzada, sinó que feia de pedagog. Alhora, deia que havíem de fer més anàlisi de contradicció social i menys discurs polític de partit. Tot i que no em convenç abandonar el concepte d'esquerra, entenc el que volia dir Podemos: entendre'ns menys en termes identitaris i més des de la classe. Com que la classe dels assalariats, avui dia, és molt gran, trobo que va ser molt encertat que introduïssin el terme democràtic des d'un punt de vista econòmic, expressant que s'ha de conquerir un control polític sobre el treball, tant productiu com reproductiu, i plantejar com es vol treballar i consumir. Almenys durant un temps, han aconseguit sortir del món subcultural de l'esquerra, que, tot i ser important perquè crea espais on es construeixen formes socials dissidents que demostren altres possibles, té el perill de quedar-se com a petit món amb un filtre que només pot travessar gent com tu. A les persones més maltractades, els és més complicat autoorganitzar-se.

La PAH, precisament, trenca el filtre...

És un molt bon exemple. En algun moment, Podemos també va arribar a persones que no s'interessaven per la política, però les va guanyar com a audiència i no com a protagonistes. Ens hem de plantejar com retornar l'autoestima a totes les persones maltractades pel sistema perquè tornin a ser protagonistes. I, de fet, caldria que parléssim molt més de la PAH que de Podemos. La primera ha aconseguit desenvolupar formes de socialitzar el coneixement. No ha creat experts que, novament, representen les persones desnonades, sinó que ha aconseguit que tothom se senti expert per explicar i animar la resta a actuar.

“

La gent pensa que les reformes es fan des d'allò institucional i crec que, en realitat, també es fan a través de contrapoders socials, que canvien la correlació de forces dins la institució

Inicialment, els discursos de Pablo Iglesias em semblaven molt bons perquè encara no es pensava com a figura política mediatitzada, sinó que feia de pedagog

”

“

Modificar l'hegemonia no és tenir majoria parlamentària, i els que utilitzen el terme en aquest sentit no han llegit massa bé Gramsci, encara que el citin molt

Qualsevol procés de progrés social i democratitzant passa per trencar la continuïtat condensada en la Constitució i és prioritari aliar-se amb tots aquells que la vulguin trencar

”

Creus que Podemos també ha estat un dic de contenció de l'extrema dreta?

Podemos, però també el procés català, han estat factors positius per impedir el sorgiment d'una dreta xenòfoba com a Alemanya, fenomen que també té relació amb la realitat socioeconòmica als països del nord. Allà, les classes populars i mitjanes tenen un cert benestar econòmic i creuen que impedir la migració els el garanteix. Així mateix, les lluites socials eren més presents a països com Grècia, Espanya i Portugal i l'explicació racista sempre ha servit per tapar les contradiccions socials reals.

Des de la transició, ha existit un cert distanciament entre les esquerres independentistes i espanyoles, una distància que sembla que s'aguditza amb el procés polític català. Com haurien de llegir el moment que viu Catalunya?

Per mi, la consigna de les esquerres hauria de ser: ajuntem repúbliques. No tenim la seguretat que això porti la independència socioeconòmica, sabem que no serà tan fàcil, però és un primer pas per debilitar els poders fàctics existents. Qualsevol esquerra federal i estatal ho hauria de veure, però, en canvi, ho plantegen com si fos un problema identitari entre catalans, bascos i espanyols. Succeeix el que succeïa durant els anys 70 entre el Partit Comunista i les esquerres independentistes. El primer va assumir una posició d'ordre, molt típica de l'eurocomunisme de la seva època, mentre que les forces independentistes eren rupturistes. Precisament a l'Amèrica Llatina, es reflectia en la lluita entre la línia del Partit Comunista soviètic i la de les guerrilles guevaristes: una volia un acord amb la burgesia per a una reforma i l'altra volia una ruptura revolucionària. L'esquerra *abertzale*, per exemple, era molt més propera a l'esquerra guevarista que a la soviètica. Crec que ara es repeteix l'esquema; tot i que han fet una crítica del paper del Partit Comunista en la transició, assumeixen una posició similar. Fins i tot, recentment, diversos polítics de l'entorn d'En Comú i Podemos han manifestat públicament que Convergència s'hauria d'assemblar al PNB i han criticat la dreta catalana per ser massa rupturista. En aquests moments, Urkullu se situa a la dreta de Puigdemont en termes democràtics, republicans i antifranquistes.

Precisament, hi ha certs tensors, tant als carrers com a les institucions, que estan forçant un desplaçament de les forces polítiques catalanes?

Sovint, l'esquerra no entén que potser és més sostenible, eficaç i important portar la dreta a posicions menys neoliberals que guanyar les eleccions. Pots condicionar actuant des de l'oposició. El panorama polític basc és més progressista que a d'altres indrets d'Europa i no perquè el PNB sigui un bon partit, sinó perquè està obligat, per la societat, pels sindicats i per la mobilització social de 40 anys, a assumir posicions menys neoliberals del que voldria. Això també és modificar l'hegemonia. L'hegemonia no és tenir majoria parlamentària i aquells que utilitzen el terme en aquest sentit no han llegit massa bé Gramsci, encara que el citin molt.

Hi ha sectors que retreuen a l'esquerra independentista que coincideixi amb la dreta en la reivindicació sobirana. Però, al mateix temps, veiem que la patronal, els grans bancs i *La Vanguardia* s'oposen al procés. No serveixen els reduccionismes?

L'argument també es podria utilitzar contra l'esquerra estatal i federal. Qualsevol esquerra hauria de saludar una burgesia o uns liberals conservadors disposats a assumir posicions clarament rupturistes amb el 78 i passar per sobre d'una Constitució que va ser imposada amb la força dels tancs. Això és construir noves hegemonies i modificar la correlació de forces; moure sectors de centredreta també. No es tracta d'estètica, sinó de modificar visions dins la societat. Hi ha amics meus d'Andalusia, Castella i Madrid que em diuen que estic sobreestimant la importància que té la continuïtat franquista per a l'Espanya d'avui, però, per a mi, continua sent un factor elemental per entendre-la. Per tant, crec que qualsevol procés de progrés social i democratitzant passa per trencar aquesta continuïtat condensada en la Constitució i que és prioritari aliar-me amb tots aquells que la vulguin trencar.

Hi ha qui defensa que el trencament també pot arribar des de l'Estat espanyol. Després de les darreres eleccions, quines possibilitats de canvi albiures?

Ja s'han produït canvis profunds, perquè un 80%, segons les enquestes, estaven d'acord amb el 15-M. Va passar quelcom en el si de la societat de l'Estat, però crec que és clar que per la via

electoral no s'avançarà més. L'únic que realment pot generar un conflicte democràtic rupturista és el procés català i per això em sembla poc comprensible que no s'acompanyi molt més activament. En el procés de conflicte amb el poder central, cal incidir perquè sigui democratitzant des de baix. L'hegemonia catalana ha canviat gràcies al 15-M, però també al procés independentista; la Convergència d'ara no és la de fa deu anys. L'única esperança de canviar el tauler de joc és mobilitzar a favor del referèndum i del procés rupturista i obligar l'Estat a repensar les formes polítiques.

El referèndum unilateral és el camí?

Sí, clar. Hi ha un cert perill que reneixi un espanyolisme més fort, que es mogui cap a la dreta, dins la societat espanyola, però també pot portar a debilitar els poders polítics fàctics espanyols i a obrir nous espais per al progressisme. Per a mi, insisteixo, la consigna seria: fundem repúbliques i mirem quina relació volem tenir després. També sabem que la independència no és una solució màgica, que la independència socioeconòmica en un capitalisme globalitzat no existirà. S'hauran de reteixir relacions amb les societats del voltant. No obstant això, seria molt saludable que nasqués la primera república a l'Estat.

Som més a prop del continuisme o de la ruptura?

Em temo que estem davant d'un gran perill de continuisme. Vaig aprendre, de l'Amèrica Llatina, que el reformisme és viable quan aconseguïx materialitzar la ruptura. Per això els processos constituents van ser tan importants, perquè van refundar el terreny. Ja hem vist que la revolució tampoc no és garantia de transformacions profundes, per tant, hem de qüestionar els models revolucionaris, però també hem de repensar els models de transformació més profunds. Per tornar a tenir una política reformista, necessitem escenaris rupturistes perquè és l'única manera de redefinir el terreny i debilitar els blocs o els poders fàctics existents. Crec que es tracta de buscar on es pot dur a terme la ruptura i garantir que tinguï uns ingredients progressistes forts. És clar que, si hi hagués una altra correlació, potser em convenceria més un discurs social plurinacional. Però, en un context en què ningú no s'aixeca quan il·legalitzen un partit, empresonen la gent, torturen més de 4.000 persones i inhabiliten el candidat del principal partit opositor al País Basc, quina esquerra plurinacional hi ha? ◀

“
L'hegemonia catalana ha canviat gràcies al 15-M, però també al procés independentista; la Convergència d'ara no és la de fa deu anys

Estem davant d'un gran perill de continuisme. Vaig aprendre, de l'Amèrica Llatina, que el reformisme és viable quan aconseguïx materialitzar la ruptura

”

“Si fos veneçolà, diria que s'ha de defensar el chavisme popular”

Al llibre *Venezuela, más allá de Chávez*, parles de les organitzacions populars. És precisament l'existència d'un subjecte popular el que va permetre iniciar la revolució bolívariana?

Clar. Per mi és un malentès greu pensar que la revolució bolívariana va començar amb la victòria electoral de Chávez. El procés de canvi a Veneçuela -i a Bolívia i l'Equador- és l'articulació de les rebel·lions populars dels anys anteriors: del *Caracazo* de 1989 i de la ingovernabilitat plebea de tota la dècada dels 90. L'irritant és que el subjecte va jugar un paper clau, però va romandre molt líquid. Hi va haver mobilització popular en els moments clau -per exemple, durant els cops de 2002 i 2003-, però no existien organitzacions sòlides. Es tractava d'un subjecte popular poc visible i amb formes d'organització volàtils o locals. Les organitzacions *revolucionàries* tampoc no representen aquest subjecte popular, almenys no d'una manera directa.

El moment de crisi que viu el país, fins a quin punt té relació amb la ingerència dels Estats Units?

Hi juga el seu paper, però em temo que menys del que afirma l'esquerra. A Veneçuela, per exemple, el contraban tan massiu de béns de primera necessitat no és conseqüència de conspiracions. Simplement, hi ha uns incentius enormes. Si pots multiplicar els teus ingressos per 100 perquè hi ha una taxa de canvi de divises que t'ho permet, has de tenir molta consciència per no fer-ho. El sistema de canvi, a Veneçuela, és un desastre i tots ho saben. Si no l'eliminen és perquè permet l'enriquiment d'un sector de la burocràcia estatal.

També coneixes el conflicte de Colòmbia i, especialment, el paramilitarisme. En el context actual, suposa un gran risc per a la pau?

El paramilitarisme és la força de coerció informal de l'oligarquia colombiana. Són elits sanguinàries que no volen cap pacte social. A més, entre guerra bruta i narcotràfic, ha sorgit un empresariat de violència. Aquests grups controlen bona part del país. Per això no tinc massa esperança que els nivells de violència descendeixin després d'un acord amb les FARC. Com a l'Amèrica Central, la guerra es desplaçarà a altres terrenys. Tot i així, és positiu que les guerrilles busquin desmilitaritzar la lluita de classes.

El Brasil, l'Argentina... el cicle progressista a l'Amèrica Llatina s'esgota?

Com que no crec que els avenços vinguin dels governs, sinó del contrapoder social -que a vegades també s'expressa en governs-, no tinc massa clar què passarà. És evident que les mesures de la dreta neoliberal al Brasil, l'Argentina, etc. són terribles, però els anys 90 ens van ensenyar que el poder del poble és impredecible. No ens podem permetre el luxe de caure en depressions. Si fos veneçolà, diria que s'ha de defensar el chavisme popular i que, probablement, serà més fàcil fer-ho des de l'oposició. No haurien d'aferrar-se a mantenir l'aparell governamental. ◀

Construir la pau amb perspectiva de gènere

Els processos a Colòmbia i les Filipines, exemples pioners de la incorporació activa de les dones en les negociacions i la inclusió d'una visió de gènere en els acords finals i els escenaris postbèl·lics

Estel·la Marcos
@EstellaMarcos

“Hi ha una visió tradicional de les taules de negociació, on seuen els homes militars i els homes polítics, i la construcció de la pau és molt més que això”, diu María Villellas

L'informe *Alerta2016!* assenyala 35 conflictes armats i 83 escenaris de tensió. La majoria de negociacions no són inclusives amb dones, pobles indígenes i grups LGTBI

“**L**as mujeres no queremos ser pactadas, sino ser pactantes”. Cimera Nacional de Dones per la Pau, Bogotà, octubre de 2014. Sota aquest lema, s'encén l'espurna del que seran els primers acords de pau amb perspectiva de gènere del món i amb inclusió de col·lectius LGTBI. Després d'aquella cimera, 500 dones de 30 dels 32 departaments de Colòmbia van entregar a la delegació del govern 800 propostes sobre participació equitativa, desmilitarització, cessament bilateral, desmantellament de les estructures paramilitars, veritat, justícia, reparació per a totes les víctimes i per continuar construint la pau des de les regions i la quotidianitat i enfortint les experiències de les dones com a constructores de pau. L'any 2014, després de molta pressió, es va crear la subcomissió de gènere. És la primera peça que desencadena una visió de gènere transversal en tots els punts de l'acord de pau de Colòmbia, tombat per referèndum el 2 d'octubre passat.

“El patriarcat, la situació general de discriminació cap a les dones i el condicionament de masculinitats i feminitats també es reflecteix en els contextos dels conflictes armats”, explica María Villellas, investigadora de l'Escola de Cultura de Pau (ECP) i una de les impulsores del projecte Dones, Pau i Seguretat. Segons UN Women, actualment, al món, hi ha 27 dones que són cap de govern o cap d'Estat. Ruanda i Bolívia són els únics països amb més d'un 50% de parlamentàries dones, mentre que hi ha 38 estats on les dones ocupen només un 10% de l'espai parlamentari. Globalment, tan sols un 22% de les parlamentàries del món són dones. Aquesta infrarepresentació dins l'elit política repercuteix en els espais de negociació de processos de pau o mediació. “Hi ha una visió molt tradicional de les taules de negociació, on seuen els homes militars i els homes polítics, i la construcció de pau és molt més que aquestes taules de poder masculines”, afegeix Villellas, “són les dones que construeixen la pau des dels moviments socials i des de la base; la perspectiva de gènere ens permet parlar d'aquesta complexitat i visibilitzar-la”.

El 2015, segons l'informe *Alerta2016!* de l'ECP, es comptabilitzen 35 conflictes armats i 83 escenaris de tensió. Segons aquest document, la majoria de negociacions no són inclusives amb les dones ni amb altres sectors de la població, com els pobles indígenes i els grups LGTBI.

Però, les dones hi són. Són participants actives en conflictes armats com a combatents, com a soldats, com a constructores de pau, com a familiars i, en resum, com a meitat de la població que són. “La perspectiva de gènere busca donar visibilitat a això i a les dinàmiques que es generen fruit de les relacions de poder desiguals entre homes i dones”, explica Villellas.

Assessorament de Cuba i Noruega

El diàleg entre el govern colombià i la guerrilla de les FARC comença oficialment l'any 2013. La primera acció per part de les organitzacions de dones, segons l'Articulación Feminista Marcosur, va ser incidir perquè les dues parts nomenessin dones per presenciar-se a les taules de negociació: “Com era d'esperar, no van incloure cap dona a les posicions d'alt nivell”. El setembre de 2014, es va crear una subcomissió de gènere amb l'objectiu, diuen, que cada punt de l'agenda, així com l'acord final, tinguessin un enfocament de gènere. La subcomissió estava integrada per cinc representants de cadascuna de les parts i va comptar amb l'assessorament de persones expertes nacionals i internacionals, incloent-hi representants dels països garants, Cuba i Noruega. Arran del treball de la subcomissió, la perspectiva de gènere es va afegir a gairebé tots els punts de l'acord, entre els quals destaquen el punt de la reforma rural, la participació política, la solució al problema de les drogues il·lícites i la qüestió de fer justícia a les víctimes de violència sexual.

A les Filipines, el 2014, es va signar l'acord entre el govern i la guerrilla Moro Islamic Liberation Front (MILF). L'informe de l'ECP del juny de 2016 titulat *Processos de pau amb perspectiva de gènere. Inclusivitat i participació* valora que el paper que han jugat les dones en el procés ha estat rellevant. Miriam Coronel Ferrer va ser qui va signar l'acord final en representació del govern i com a cap de l'equip negociador. Segons l'informe, les dones de la societat civil també han jugat un paper molt important en la supervisió dels acords i, durant anys, en la defensa dels drets humans. El contingut dels acords de pau, a més, garanteix la presència de dones en els nous mecanismes institucionals sorgits del procés i en plans de desenvolupament econòmic destinats específicament a la millora de les seves condicions de vida.

Masclisme i homofòbia, factors del 'no' a Colòmbia

A Colòmbia, durant la campanya del *No al referèndum* –expliquen Adriana Benjumea i Linda Cabrera, participants actives a les converses de pau de l'Havana i representants de dues organitzacions de dones (Humana i Sisma, respectivament)–, la “ideologia de gènere” va jugar un paper clau. Segons diuen, la dreta política ha instrumentalitzat aquesta perspectiva de gènere transversal en els acords i oberta als col·lectius LGTBI. “La cultura catòlica demonitza la identitat sexual diversa i la presenta davant la ciutadania com una amenaça de corrupció per als seus fills”.

Un dels punts clau de la perspecti-

va de gènere del procés de Colòmbia és el de la visibilització de les víctimes de violència sexual. El 60% de les víctimes que van visitar la taula de negociació eren dones. Una taula que, a més, va comptar amb la representació de divuit organitzacions de dones, la comunitat LGTBI i deu expertes en violència sexual, activistes internacionals i exguerrilleres de diferents zones del món. En matèria de justícia i gènere, un dels focus va ser aconseguir el compromís de totes les parts implicades en el conflicte de lluitar contra la impunitat de la violència sexual, un delictes “no amnistiable i no indultable”.

Manifestants a la plaça Catalunya de Barcelona en suport al referèndum de pau a Colòmbia / ESTEL·LA MARCOS

Les dones no només són víctimes

Tot i els avenços en la perspectiva de gènere de l'agenda política internacional, Vilellas destaca algunes “potes coixes” en el tractament institucional de les dones en situacions de conflicte. “El pes polític s'ha posat en la violència sexual perquè enllaça molt bé amb l'imaginari social de les dones com a víctimes de la violència sexual”, explica. A l'ONU, existeix la figura de la representant especial del secretari general sobre violència sexual en conflictes, però, segons remarca Vilellas, no hi ha cap representant especial sobre gènere i construcció de pau en general. “Els governs han dedicat més esforços i recursos a tota la part de victimització i no tant als compromisos enfocats a repensar la política internacional i la diplomàcia perquè les dones no només hi tinguem un lloc, sinó que la visió del món s'enfoqui des d'un punt de vista feminista o de gènere”.

L'any 2000, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1.325 sobre dones, pau i seguretat, en què es reconeixen els impactes especials sobre les dones i les nenes de les situacions de conflicte armat i el reconeixement que les dones són actors clau en la construcció de pau i la finalització de conflictes. La resolució 1.325 és, segons Maria Vilellas, una resolució pionera, però no suficient. “No és la resolució de la societat civil, és la resolució del Consell de Seguretat, del que accepten els governs”. Reconeixent aquestes limitacions, Vilellas emfatitza que és un bon referent pel que fa a l'agenda de dones, pau i seguretat. “A les dones de Colòmbia, els ha

servit com a eina per poder pressionar el govern i les FARC, per tenir veu i per poder participar; a les Filipines, en el cas de les negociacions entre el govern i la guerrilla del MILF, ha servit on hi ha hagut una participació forta de dones”. I continua posant exemples com el tractat de comerç d'armes o el suport de l'ONU a les dones sirianes.

Projecte 'Dones, pau i seguretat'

En aquest context, neix el projecte Dones, pau i seguretat, amb l'objectiu –explica Vilellas– d'apropar aquesta agenda internacional a la ciutadania. “Considerem que és una agenda força desconeguda aquí i que té molta importància”. La iniciativa és un projecte conjunt entre l'Escola de Cultura de Pau i la Lliga dels Drets dels Pobles i presenta diferents branques de treball. Per una banda, el setembre passat, es va activar la pàgina web, on es poden trobar informes i guies sobre l'agenda. “Volem posar-ho a l'abast de tothom: entitats, periodistes, societat civil... i que, quan els periodistes parlin de conflictes armats, puguin incorporar altres qüestions que no siguin només aquesta mirada androcèntrica tradicional”. També elaboren materials pedagògics per treballar l'agenda als instituts de secundària i han fet una trobada entre dones activistes constructores de pau d'altres indrets del món i dones activistes catalanes. “No és un projecte d'incidència política, però, del moment que posem aquest material a l'abast, volem que les institucions el facin servir”. ◀

A l'ONU, hi ha la figura de la representant especial sobre violència sexual en conflictes, però no hi ha cap representant especial sobre gènere i construcció de pau

L'any 2000, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1.325 sobre dones, pau i seguretat, en què es reconeix l'impacte dels conflictes armats sobre dones i nenes

Optimisme banal, una ideologia al servei del capitalisme

L'autor argumenta contra el conjunt de creences 'pseudoespirituals' que presenten l'individu com a únic i principal responsable dels seus problemes i neguen els condicionants que imposa el sistema econòmic neoliberal

Israel Calvache

@IsraelCalvache

Escriptor i llicenciat en Geografia i Història

Anomeno optimisme banal (OB) el conjunt de creences moralitzants i pseudoespirituals que, d'un temps ençà, s'han convertit en doctrina oficiosa del capitalisme ultraliberal i que, sovint presentades com un sistema coherent, no passen de ser un conjunt de lemes motivadors que podria signar qualsevol autor de llibres d'autoajuda. L'optimisme banal es basa en la creença plenament idealista -entenent com a tal el sistema filosòfic que concep les idees com a principi de l'ésser- que el sol fet de desitjar una cosa i esforçar-se per aconseguir-la comporta la seva consecució, malgrat tots els condicionants socials o personals que pugui tenir la persona. A continuació, apunto les principals idees força de l'OB, acompanyades de la seva expressió en negatiu.

Si vols pots, ergo si no pots és que no vols. Si ets positiu les coses sempre surten bé, ergo si no et surten bé és perquè ets negatiu. L'esforç sempre comporta recompensa, ergo si no tens recompensa és perquè no t'has esforçat prou. Els condicionants socials o personals no tenen cap mena d'importància, ergo si t'impedeixen prosperar és perquè ni vols ni ets positiu ni t'esforces prou. Tot canvi, per catastròfic que sigui, representa una oportunitat, ergo si un canvi no suposa una oportunitat de millora per a tu és perquè no l'has sabut aprofitar.

Més enllà d'aquestes idees i les seves variants, l'OB conforma un conjunt de creences intrínsecament perverses que descarreguen sobre l'individu tota la responsabilitat dels seus fracassos vitals. Però, anem a pams.

Meditació i llibres d'autoajuda

Els orígens de l'OB es troben en la progressiva pèrdua d'influència de la religió cristiana i en la cerca d'una nova espiritualitat que permeti que l'individu es relacioni amb Déu sense el filtre d'una institució que reglementi les normes d'aquesta relació. L'explosió d'aquesta cerca, impulsada sobretot pel moviment *hippy*, va dur milers de persones d'Europa i els Estats Units a interessar-se per altres religions, pràctiques espirituals alienes a la nostra tradició i teràpies mèdiques alternatives al sistema sanitari oficial. I, si bé la popularització de pràctiques com la meditació, el reiki o el xamanisme -totes elles englobades en el concepte de la Nova Era- pot ser positiva per si mateixa, també ha comportat la banalització d'aquestes pràctiques, el fill més bord de les quals són els llibres d'autoajuda.

Un altre factor que ha contribuït a omplir de contingut l'OB són els llibres i les revistes de psicologia popular, que tenen Jorge Bucay i la seva superficialitat extrema com un dels màxims exponents i que, amb la invenció i la difusió de conceptes com resiliència, proactivitat, reinvençió personal, zona de confort, etcètera, se centren invariablement en la capacitat de superació personal a través d'una mentalitat positiva davant d'experiències vitals que, com a humans, ens són inalienables. L'expansió de l'OB és tan forta que fins i tot ha originat un gènere literari propi -amb Paulo Coelho com a capítol indiscutible-, sobretot gràcies a internet i les xarxes socials, ha arribat a enquistar-se en l'inconscient col·lectiu com una veritat inqüestionable. Això beneficia sobretot el model contemporani de capitalisme, que aboca totes les virtuts en la figura de l'emprenedor.

Aplicat a la lluita econòmica en si, segons l'OB, la situació d'un treballador no depèn de la correlació de forces en la situació concreta de la lluita de classes en un moment concret de la història, sinó de la idea que té aquest treballador de la seva situació respecte a les relacions de producció. Si no té feina o té una feina precària i mal pagada, es deu al fet que no ha pensat de manera positiva la seva situació laboral i no al fet que l'empresari miri d'ampliar la seva taxa de benefici a costa d'ell. En comptes d'afiliar-se a un sindicat i lluitar pels seus drets i interessos, l'OB proposa al treballador que mantingui una actitud positiva, s'esforci a millorar com a persona i com a treballador i s'oblidi de tots els seus condicionants personals per poder prosperar.

Un exemple flagrant de la connivència entre l'OB i el capitalisme va ser la campanya estoloarreglamosenretodos.org, impulsada pel Consejo Superior de Cámaras de Comercio de España l'any 2010. Aquesta campanya -a la qual es van dedicar 4.000.000 d'euros- estava destinada a contagiar confiança i fomentar actituds positives entre la ciutadania per sortir de la crisi econòmica iniciada el 2008 i va comptar amb la participació de nombroses personalitats de tots els àmbits com a cares visibles. Entre els seus patrocinadors principals, hi havia la patronal d'empreses constructores (Seopan), així com divuit de les empreses més importants de l'IBEX 35, fet que demostra de manera dolorosa la seva naturalesa hipòcrita. Donant un cop d'ull al seu web, a l'apartat d'objectius, hi trobem que: *"La crisis no solo está ahí fuera, también está en nuestras cabezas. Nos ha hecho perder la confianza, nos ha contagiado el pesimismo, el desánimo. Esto es lo primero que debemos arreglar(...)"*. I la metodologia per assolir aquest objectiu és implicar la gent a explicar i seguir l'exemple d'històries inspiradores: *"Historias de gente como tú y como yo, que se han enfrentado al"*

L'optimisme banal conforma un conjunt de creences intrínsecament perverses que descarreguen sobre l'individu tota la responsabilitat dels seus fracassos vitals

Els orígens es troben en la progressiva pèrdua d'influència de la religió cristiana i la cerca d'una espiritualitat que permeti relacionar-se amb Déu sense filtre institucional

/ ROSA CODINA

momento, que demuestran que con ilusión, entrega y compromiso se puede conseguir todo. Gente que cree en sí misma y lo demuestra a diario desafiando la crisis”.

Com veiem, aquesta campanya és un exemple perfecte del que significa l'OB a la pràctica i en segueix l'esquema argumental fil per randa: 1. Culpabilitzar la gent d'un problema que no ha creat i desviar l'atenció dels vertaders culpables. 2. Fer creure que aquest problema existeix només com a idea dins el seu cap. 3. Solucionar-lo a través d'un optimisme sense fonament i de superació personal.

La relació entre l'OB i el capitalisme ultraliberal és tan estreta que, a risc de ser titllat de pessimista -l'equivalent al sacríleg cristià dins el sistema de l'OB-, m'atreveixo a vaticinar que, d'aquí a pocs anys, el pessimisme passarà a anomenar-se, seguint la tendència actual de politització del llenguatge, optimisme negatiu o optimisme no-positiu. I tampoc seria estrany que aviat aparegués tipificat al Codi Penal com a delictes, com ja ho és el derrotisme en temps de guerra.

L'OB és una doctrina vàlida?

Perquè un sistema sigui vàlid ha de donar resposta als principals problemes de l'àrea on es pretengui aplicar -la vida humana, en aquest cas- i l'OB, a diferència de la religió o altres sistemes morals, no ho aconsegueix. Ho demostraré amb un exemple extrem. Imaginem una persona amb fortes creences religioses que es troba presonera en un camp de concentració. Mentre espera una mort gairebé segura, la fe en el seu Déu l'ajudarà a suportar el dia a dia, li permetrà creure en un possible miracle i, en última instància, l'ajudarà a acceptar la seva mort i la dels seus éssers estimats, quan aquesta arribi, amb l'esperança d'un retrobament més enllà de la vida terrenal. Ara, imaginem la mateixa situació per a una persona amb una sòlida fe en l'OB. Serà capaç

de suportar el penós dia a dia amb l'esperança que una actitud positiva l'ajudarà a superar el mal tràngol? De veritat pensarà que, si s'esforça prou a ser bon presoner, els seus guardians el deixaran escapar amablement? Tindrà el valor d'acceptar que la mort dels seus éssers estimats es deu al fet que no s'han esforçat prou per seguir amb vida? En tindrà prou de pensar que els condicionants que l'envolten -guardians, tanques electrificades, execucions arbitràries i tot el sistema polític i judicial que els dona cobertura- són només una trampa creada per la seva ment que li impedeix alliberar-se?

La diferència entre aquestes dues opcions subjectives rau en el fet que, mentre que per al creient la responsabilitat última de la seva fortuna recau en Déu i els misteris de la seva voluntat -i, per tant, queda alliberat de tota culpa i remordiment-, per al segon la culpabilitat sobre el desenllaç final de la seva situació recau, un cop més, sobre ell mateix.

Què podem fer?

Cal dir prou a l'OB d'una vegada per totes. Ensenyar els beneficis de mantenir una actitud positiva als nens des de ben petits, però fent-los conscients igualment que els estats de to anímic baix són imprescindibles per créixer com a persones equilibrades. Que hi ha gent que pateix pobresa, solitud i dolor per motius aliens a la seva actitud personal i que no se la pot culpabilitzar. Cal lluitar pels projectes personals i col·lectius, però sent conscients que, després d'esforçar-nos-hi molt, és força probable que no aconseguim la totalitat dels objectius plantejats. O, per exemplificar-ho amb una frase de Lenin, home poc sospitos d'idealisme: “És necessari somiar, però amb la condició de creure en els nostres somnis. D'examinar amb atenció la vida real, de confrontar la nostra observació amb els nostres somnis i de desenvolupar escrupolosament la nostra fantasia”. ◀

D'aquí a pocs anys, seguint la tendència actual de politització del llenguatge, el pessimisme passarà a anomenar-se optimisme negatiu o optimisme no positiu

Cal ensenyar els beneficis de mantenir una actitud positiva als nens des de ben petits, però fent-los conscients igualment que els estats de to anímic baix són imprescindibles

22-23

Els esports d'equip com a eina de superació del masclisme entre les refugiades palestines al Líban

24

Analitzem les múltiples raons de la victòria del 'no' al referèndum del procés de pau a Colòmbia

La reforma laboral francesa, a cop de decret

Malgrat les protestes multitudinàries, la llei ha estat aprovada durant l'estiu a través d'un recurs constitucional i cedint davant la forta pressió exercida pel directori europeu

Joana Voisin
@joana_voisin
París

Malgrat els cinc mesos de protestes massives que s'han viscut arreu del territori francès, el 21 de juliol passat, el govern va adoptar la reforma de la llei del treball aplicant l'article 49.3 de la Constitució francesa, que permet aprovar un projecte de llei ministerial sense el vot de l'Assemblea Nacional. D'aquesta manera, la reforma promoguda per la ministra Myriam El Khomri que dictarà les condicions de feina de més de setze milions d'assalariades a tot el país tira endavant sense un diàleg suficient, ni al Senat ni a l'Assemblea Nacional. La decisió fa palesa la debilitat del govern del Partit Socialista francès, que ha hagut de cedir davant la pressió del directori europeu.

Arreu d'Europa, les normes s'organitzen de manera piramidal: cap Constitució no pot contradir els tractats internacionals, una llei ha de complir la Constitució i un contracte ha de respectar la llei. A França, el Codi del Treball té estatut de llei i, per tant, fins ara, els acords col·lectius (d'empresa o de sectors) no podien ser menys favorables a les assalariades del que disposava la llei. Ara bé, la reforma El Khomri indica que, en certs punts (durada del treball, dies festius, temps de repòs...), l'acord d'empresa pot ser menys favorable que el Codi del Treball, mesura que canvia la jerarquia habitual de les normes. "El primer article de la nostra Constitució diu

que els homes neixen iguals en drets. Amb la nova matriu imposada a través de la reforma, el dret del treball serà diferent a cada empresa: cada empresa crearà el seu petit Codi del Treball, fet que contradiu el precepte d'igualtat política, un dels fonaments de la nostra República", explica la jurista social Anne De Haro.

Les mobilitzacions contra el salt neoliberal que implica el projecte han estat constants els darrers mesos: entre el març i el setembre d'enguany, s'han produït onze manifestacions que han arribat a concentrar més d'un milió de persones a la capital francesa. L'Estat francès ha respost a la contestació amb mà dura, fins i tot prohibint les marxes del 16 de maig i el 17 de juny. La violència policial ha pres una dimensió inèdita al país, amb més d'un centenar de manifestants ferides, segons dades oficials. "Una xifra que cal multiplicar per tres si es tenen en compte les moltes persones que no ho han notificat", apunta Joël Domenjoud, membre de la plataforma Défense Collective de la Place de la République (Defcol). L'ús arbitrari de gasos lacrimògens, cops de porra i insults per part de les forces de seguretat s'ha generalitzat en el marc de les protestes. Un exemple d'això és el cas del jove estudiant català Lluç Valverde, apallissat durant una convocatòria de la Nuit Debout el mes d'abril passat i condemnat a un any de presó. O el cas més recent d'un professor de la Sorbona, que va ser agredit i amenaçat de mort per agents policials mentre filmava com una dona negra era interpellada a la parada de metro de Saint Denis.

Assessorament a les manifestants

La plataforma Defcol ha jugat un paper clau en l'assessorament de desenes de víctimes de violència policial durant la detenció provisional. Per la seva banda, el col·lectiu Stop Violences Policières s'ha encarregat de denunciar i difondre els abusos. "Les polítiques que deriven de l'estat d'emergència permeten, en nom de la lluita antiterrorista, allargar les detencions provisionals de 48 a 120 hores o prohibir manifestacions que 'provoquin desordres o dificultin la intervenció policial en escenaris d'aldarulls'. S'està normalitzant una situació de molta repressió", afirmava en un manifest recent. A través d'aquestes plataformes, el mes de juliol passat, 68 víctimes de la violència policial van presentar una reclamació conjunta al Defensor dels Drets.

Però, malgrat la magnitud de la violència policial, aquesta qüestió ha tingut poc ressò a la premsa generalista, que majoritàriament s'ha mostrat a favor de les posicions del govern i la patronal. El tractament mediàtic de la problemàtica al voltant de la llei del treball s'ha centrat en dos elements principals:

la necessitat de les reformes -modernes, urgents i indispensables, per citar alguns dels adjectius més emprats- i la criminalització de les mobilitzacions, que han estat catalogades de "violentes" i amb "manifestants irresponsables". "És clar que els editorialistes i els experts tenen dret a tenir una opinió sobre la qüestió del Codi del Treball. El problema és que tots expressen el mateix punt de vista, d'acord amb el govern i la patronal", apunta Frédéric Lemaire, membre de l'Observatori crític dels mitjans de comunicació Acrimed.

Així, les principals capçaleres i televisions s'han centrat en qüestions com la violència o les conseqüències de les vagues sobre les usuàries i han deixat en un segon pla la importància i el missatge de les manifestacions, així com el contingut de la llei. "D'una banda, estem davant d'un autèntic periodisme *de prefectura*, que es basa en les fonts policials i del Ministeri de l'Interior; de l'altra, trobem un periodisme espectacle que busca generar fascinació a través de les imatges dels enfrontaments i la violència. Tant l'un com l'altre silencien gran part de la violència policial i mostren únicament les respostes dels manifestants", explica Lemaire.

La CGT, principal sindicat francès, ha estat particularment criminalitzada. "Avui dia, França es troba davant de dues amenaces que, tot i ser diferents, fan perillar igualment la seva integritat: Estat Islàmic i la CGT", etzibava Franz-Olivier Giesbert, director del diari *Le Point*, en una contraportada. A més de les comparacions amb el grup terrorista, la CGT també ha estat assenyalada com a responsable dels aldarulls. Tal com explica Sophie Binet, secretària general adjunta de l'Ugict CGT: "El dia abans de la manifestació del 19 de maig, la Prefectura de Policia de París va emetre un comunicat on deia que estava preparant el dispositiu per la manifestació de l'endemà en estreta col·laboració amb les organitzacions sindicals. Tot i així, durant la manifestació, el nostre servei d'ordre va ser colpejat per la policia i quinze membres de la CGT van haver de ser hospitalitzats. Evidentment, els vídeos dels informatius d'aquell vespre només mostraven la resposta dels sindicats". ◀

Amb la nova matriu imposada a través de la reforma, cada empresa podrà crear el seu petit Codi del Treball, fet que contradiu el precepte d'igualtat política

L'Estat francès ha respost a la contestació amb mà dura. La violència policial ha pres una dimensió inèdita al país, amb més d'un centenar de manifestants ferides

Aldarulls durant la vaga general del 14 de juny de 2016 a París
/ MELISSA FAVARON

Protesta de la Nuit Debout el 16 d'abril de 2016, a la plaça de la República de París

Els mitjans s'han centrat en la violència o les conseqüències de les vagues sobre les usuàries i han deixat en un segon pla la dimensió i el missatge de les manifestacions

“França es troba davant de dues amenaces que, tot i ser diferents, fan perillar igualment la seva integritat: Estat Islàmic i la CGT”, etzibava el director del diari *Le Point*

Al dictat d'Europa

Els dos projectes de llei del mandat de François Hollande que han generat més rebuig hauran estat adoptats sense l'aval del Parlament. La controvertida llei Macron, que liberalitzava l'activitat econòmica dins un gran nombre de sectors, també va necessitar fer ús de l'article 49.3 per ser adoptada. L'aprovació de la llei El Khomri ha acabat de condemnar el Partit Socialista francès: els resultats de l'últim sondeig elaborat per la cadena RTL indiquen que François Hollande tan sols compta amb el suport del 13% de la ciutadania. Les polítiques del cap de l'executiu han fet un gir neoliberal que ha agafat per sorpresa la gran majoria del seu electorat d'esquerres i ha fet dimitir nombrosos representants socialistes, entre ells, l'exministra de Justícia

Christiane Taubira. La bomba sobre la reforma de la llei del treball, la va llançar Emmanuel Macron –aleshores ministre d'Economia– durant el Fòrum Econòmic Mundial del gener passat. L'objectiu, segons va dir, era “eliminar rigideses, en línia amb la reforma aprovada a Espanya”.

Un cap d'Estat de l'eurozona pot decidir sobre qüestions tan diverses com el matrimoni homosexual, l'avortament o la regulació de la immigració, però, en canvi, tot el que té a veure amb l'economia, les finances, els pressupostos i la moneda està regulat per les Grans Orientacions de Política Econòmica o GOPE. Aquestes directrius, aprovades el 1998, busquen harmonitzar les polítiques econòmiques dels països membres. La famosa troica formada per la Comissió

Europea, el Banc Central Europeu i el Fons Monetari Internacional –que va esdevenir tan mediàtica després de retallar les aspiracions de Syriza a Grècia– s'encarrega de vetllar per la seva aplicació.

Precisament, en una entrevista a *Le Monde* del 22 d'agost de 2015, Yanis Varoufakis afirmava: “L'estat del benestar francès, el seu Codi del Treball i les seves empreses nacionals són la veritable meta del ministre de Finances alemany. Considera Grècia com un laboratori de l'austeritat on pot experimentar el model abans d'exportar-lo. La por del Grèxit només busca afeblir qualsevol tipus de resistència francesa”. D'aquesta manera, la llei El Khomri i la llei Macron s'inscriuen en la dinàmica europea del *menys*: menys protecció social, menys drets sindicals, menys regles per les empreses, menys control públic. En definitiva, menys Estat.

Xavier Diez

El pensament polític de Salvador Seguí

una biografia intel·lectual de l'anarcosindicalista català més important del segle XX

 #TardorVírica

VIRUS

V

www.viruseditorial.net

Esmaixada a la discriminació masclista al Líban

Les joves palestines que viuen als camps de refugiades a Beirut lluiten contra el conservadorisme i els rols de gènere a través dels esports d'equip

Nico Lupo
@niluso
Beirut

Tan bon punt Majdi li passa la pilota, Mouaffaq comença a llençar a cistella sense poder evitar que se li escapi un riure nerviós. No ho fa malament tenint en compte que, als seus 39 anys, mai no havia jugat a bàsquet. Cada dos dies, ve a veure la seva filla adolescent als entrenaments de l'Associació de la Joventut Palestina. “Espero que, d'aquí un temps, pugui continuar fent esport”, explica Mouaffaq referint-se a Marwa, de setze anys. “Però, ja saps com funciona: si troba un marit que no vol que en faci, serà difícil que continuï jugant a bàsquet”. De fet, el marit de Mouaffaq no vol veure la seva dona practicant esports d'equip.

Tot i l'entusiasme de les adolescents durant els entrenaments que dirigeix Majdi Alam, saben que no depèn ni dependrà d'elles mateixes poder continuar practicant un esport d'equip i de contacte com el bàsquet o el futbol. Per falta de tradició, a causa del conservadorisme social o per

Per obrir una escletxa en aquesta estructura discriminatòria i fomentar l'educació esportiva entre el jovent palestí, Majdi Alam va fundar l'Associació de la Joventut Palestina

l'existència d'uns rols de gènere molt marcats i desiguals, una àmplia capa de la segregada comunitat palestina del Líban no veu amb bons ulls que les noies i les dones practiquin activitats que associen als rols masculins.

Amb la intenció d'obrir una escletxa en aquesta estructura discriminatòria i fomentar l'educació esportiva entre el jovent palestí, Majdi Alam va fundar l'Associació de la Joventut Palestina el 2010.

Ben entrat a la quarantena, cada tarda de dimecres i divendres, Majdi arriba puntual als camps públics d'Assas, situats prop del camp de refugiades palestines de Sabra i Chatila, a Beirut. L'equip està format majoritàriament per

adolescents palestino-libaneses, però també hi juguen els dos fills de Majdi, així com algunes joves libaneses sense cap nexa amb Palestina.

Majdi dirigeix els entrenaments amb intensitat, és actiu a l'hora de mostrar com es fan els exercicis i dóna instruccions constantment perquè les noies no es relaxin.

“Després d'un any, pots apreciar els canvis que provoca un esport d'equip com el bàsquet en les joves”, explica assegut dins el camp de ciment públic que han de compartir amb altres persones. “Esdevenen més obertes i, generalment, més compromeses a casa i a l'escola. I, evidentment, és una activitat física important que d'altra manera no practicarien”.

Una subsistència difícil

Tot i que ja fa uns anys que funciona, el club continua navegant en la precarietat. No tenen ingressos fixos i només reben suport puntual d'organitzacions estrangeres. Tampoc no poden costejar el transport des dels camps de refugiades palestines situats a la capital libanesa -fet que facilitaria que s'inscrivissin més noies- i entrenen en uns terrenys públics que no tenen assegurada l'electricitat necessària per il·luminar els camps durant les fosques tardes d'hivern.

Malgrat aquesta situació precària, Marwa i les seves amigues Zeina i Rula assisteixen a tots els entrenaments. Tenen la sort de poder comptar amb el suport de les seves famílies, al contrari d'altres joves. “Hem tingut sis o set casos de famílies que es van oposar que les seves filles juguessin a bàsquet”, explica Majdi, que a l'inici es va dedicar a visitar personalment associacions, escoles i altres centres dels camps de refugiades per donar a conèixer la iniciativa.

Reproducció dels patrons de gènere

Empobrida econòmicament i discriminada per les lleis locals, la majoria de la comunitat palestina viu als camps de refugiades, on es mantenen uns valors i unes tradicions conservadores i estrictes. L'estructura patriarcal, fortament arrelada, defineix uns rols de gènere molt rígids amb les dones.

“Les possibilitats d'escapar d'aquest entorn són extremadament limitades”, assegura Rula el Masri des d'ABAAD, un centre de recursos per la igualtat de gènere amb base a

Beirut. L'associació, d'abast regional, centra la seva activitat en la violència de gènere, que analitza i confronta des d'un punt de vista holístic: no només s'apropen a les dones que pateixen discriminació o violència, sinó que també treballen amb homes abusius, fan formació per nens i joves i estan en contacte amb les institucions estatals.

El cercle conformat per conservadorisme i problemes econòmics no fa sinó reforçar les desigualtats de gènere. “Les possibilitats de continuar una educació superior o de trobar una feina són molt baixes i l'opció més viable és casar-se i reproduir el mateix cicle de violència i discriminació”. Dins els camps de refugiades, explica El Masri, “les mateixes dones tendeixen a perpetuar els patrons i a reproduir les pràctiques patriarcales contra altres dones com a mecanisme de defensa, per encaixar en el sistema”.

Segons un estudi recent conduït per les Nacions Unides i la Universitat Americana de Beirut, el 65% de la comunitat palestina del Líban viu sota el llindar de la pobresa, una xifra que augmenta al 95% en els casos de la població refugiada palestina que ha arribat de Síria. Aquesta manca de progrés econòmic no s'entén sense una legislació que ha estat històricament excloent. Les persones palestines no tenen la possibilitat d'obtenir la nacionalitat libanesa, tenen prohibit l'accés a desenes de treballs qualificats i no poden comprar un habitatge.

L'històric activisme palestí tampoc no ha defensat un canvi en les estructures patriarcales comunitàries. Durant els anys setanta i vuitanta, la lluita per la causa nacional palestina al Líban es va preservar de les qüestions feministes, defensa l'antropòloga Rosemary Sayigh.

La *prioritat nacional* palestina va supeditar altres lluites a un segon pla i “la ideologia de gènere va quedar exclosa dels canvis històrics”. De fet, s'ha reivindicat la identitat tradicional palestina, que manté la desigualtat entre homes i dones, com a símbol vertebrador i unificador de la comunitat. Suposadament per no “alienar les famílies dels camps de refugiats”, continua Sayigh, “les idees progressistes i seculars sobre gènere es van temperar”, ja que les normes tradicionals creaven “una protecció davant la societat i les autoritats libaneses i contra el sentiment de desposseïció”.

Noies i nois juguen a bàsquet a les pistes d'Assas, situades prop del camp de refugiades de Sabra i Chatila, a Beirut / NICO LUPO

Falta de tradició esportiva

Aquesta segregació perenne es difumina al camp d'Assas quan, en finalitzar l'entrenament de bàsquet, algunes de les noies van a jugar partits de vòlei amb altres nois i homes. Una d'elles és Rula el-Ferekh, que sempre juga amb el seu pare. “Sí que hi ha gent que no deixa que les seves filles practiquin esport, però és una qüestió d'educació i conscienciació”, assegura Mohamad el-Ferekh, pare de Rula i de dues altres filles que també entrenen en altres equips.

“Hi ha una manca de costum i pocs espais i clubs esportius perquè les noies practiquin esports col·lectius; i això fa que moltes famílies impedeixin que les seves filles entrenin o, senzillament no les empenyin a fer-ho”.

Aquesta manca de tradició esportiva es fa sentir molt més als camps palestins de Beirut, on la densitat humana i la manca d'espais comuns que facilitarien la pràctica d'exercici a l'aire lliure asfixia encara més un jovent que es veu condemnat a repetir la vida de les generacions anteriors. Majdi apunta a dalt de tot de la jerarquia política per explicar aquesta situació. “El problema és que la classe política té por que, si els palestins aconseguim millorar les nostres condicions de vida, ens vulguem quedar i oblidem Palestina”. Setanta anys i quatre generacions després de l'expulsió de milers de persones de les seves terres, les institucions libaneses continuen imposant restriccions a la població palestina per evitar considerar-la ciutadana del país.

Discriminació per llei

El Líban es presenta com l'Estat més liberal de la regió en qüestions de gènere, fet que és una realitat en alguns àmbits, però les dones encara pateixen una discriminació estructural. Gairebé no tenen presència a les institucions polítiques i les anomenades lleis d'estatus personal atorguen la jurisprudència dels assumptes que es consideren domèstics als estaments religiosos de cadascuna de les confessions amb presència al país, molt conservadors.

“A causa de la manca de recursos, tant educatius com econòmics, moltes dones palestines són incapaces d'accedir a la justícia”, explica Rula el-Masri. “Si hi afegim la pressió de l'entorn, ens trobem que hi ha molts casos de violència de gènere que queden impunes”. Malgrat les dificultats, El-Masri assegura que hi ha hagut un canvi en la manera com la societat percep la violència de gènere, una transformació en la qual els mitjans de comunicació han jugat un paper fonamental i positiu.

Però, dins les depauperades comunitats palestines dels camps, el progrés és lent o quasi inexistent. Majdi prefereix aferrar-se als petits canvis que veu en les adolescents que entrena i, tot i que ha fracassat a l'hora de rebre més finançament per fer créixer el club, continua confiant que el seu exemple fomenti que més noies empenyin cap al canvi social a partir de la pràctica de l'esport. ◀

“Sí que hi ha gent que no deixa que les seves filles practiquin esport, però és una qüestió d'educació i conscienciació”, assegura Mohamad el-Ferekh, pare d'una de les noies

Les dones gairebé no tenen presència a les institucions polítiques i les anomenades lleis d'estatus personal atorguen els assumptes domèstics als estaments religiosos

Fes que vingui la llum

Fem créixer el periodisme cooperatiu i transformador fet al País Valencià

Llegeix, col·labora, subscriu-te, fes-te sòcia

#FemDirectaPV

Per què Colòmbia ha dit no als acords de pau?

La desinformació i la manipulació, el fanatisme religiós i la por de patir represàlies són alguns dels motius que han dut el país a l'actual situació d'incertesa social i política

Manifestació que promovia el 'no' del sector uribista / FERNANDO VERGARA

“Si vota pel sí, li descomptaran la meitat de la pensió, ningú no pagarà presó i vindrà el castrochavisme...”, són coses que es podien sentir, afirma un veí del departament de Caldas

Santos va deixar clar que “el model econòmic i polític” no es discutiria i la Reforma Rural Integral s’ha definit al primer punt dels acords sense establir mecanismes de redistribució

Berta Camprubí
@bertacamprubi
Cauca

“No hi havia les condicions per fer una consulta en una democràcia tan fallida, després de 100 anys de guerra (...), en un context històric i cultural de violència i amb un paper tan pervers de mitjans de comunicació, partits polítics, empresariat i sectors eclesiàstics”. Abilio Peña és un dels fundadors de la Comissió Intereclesiàstica Justícia i Pau, que, des dels anys 90, fa un acompanyament integral a les comunitats colombianes que viuen afectades pel conflicte armat, sobretot per la violència paramilitar.

El 3 d'octubre passat, el món es va llevar amb uns titulars sorprenents -i esbiaixats- que afirmaven que el poble colombià havia dit “No a la pau”. Segui per indiferència, per desconfiança en les institucions o per “escepticisme” i “càstig a la terrible responsabilitat dels sectors dirigents d’aquest país”, com afirma l’activista Peña, només un 37,4% de l’electorat va sortir a votar. Per tant, va ser un 18,4% qui es va negar, no a la pau, sinó als acords negociats entre el govern de Juan Manuel Santos i les FARC-EP a l’Havana. Les raons són molt diverses.

El no revolucionari

El procés de pau ha estat construït verticalment des de dalt. Hi ha hagut participació de víctimes, de dones i de col·lectius ètnics, però han estat molt puntuals i sensiblement accessòries. D'altra banda, durant els anys 60, les FARC van començar a lluitar amb dues reivindicacions clares: la reforma agrària i un canvi de sistema. L'any 2012, Santos va deixar clar que “el model econòmic i polític” no estava en discussió i la Reforma Rural Integral s’ha definit al primer punt dels acords sense establir els mecanismes de redistribució de la terra. L'obertura neoliberal que dibuixa el post-conflicte i l'extermini constant de líders populars i comunitaris ha fet que, des de les posicions que reivindicaven una “pau amb justícia social” o una pau constituent, es rebutgessin els acords.

El no uribista

Álvaro Uribe Vélez és senador de la república, expresident (2002-2010), un gran terratinent i un conegut articulador de grups paramilitars. I encara compta amb molta popularitat al país. Ha estat ell qui ha encapçalat la campanya pel no. Els arguments de l'uribisme han girat al voltant de la impunitat i la participació política de la guerrilla: s’han declarat contraris a la creació d’una Jurisdicció Especial per la Pau (JEP) que, en cas de reconèixer la veritat, no dictaria penes de restricció efectiva de la llibertat superiors als vuit anys -exceptuant els crims de lesa humanitat i de violència sexual. També s’oposen a permetre que les FARC obtinguin representació al Congrés abans de les eleccions o a l’apujada d’impostos. Abilio Peña apunta el “temor a la veritat” com un dels principals motius ocults que poden tenir Uribe i els blocs conservadors que l’envolten: “Hi ha sectors empresarials implicats en el paramilitarisme, en les usurpacions de terra i en el tràfic de cocaïna”.

El no desinformat

“Han jugat al telèfon trencat”, afirma Pedro Díaz, veí del departament de Caldas, on el no va guanyar amb un 57% dels vots. “A la plaça del poble, et deien: ‘Als pensionistes, els trauran un 10% per sostenir els guerrillers’, però, quan arribaves a la veredaja s’havia transformat en: ‘Si vota pel sí, li descomptaran la meitat de la pensió, ningú no pagarà presó i vindrà el castrochavisme...’. Han enverinat la gent”.

Segons els acords, en la seva reinserció a la vida civil, les persones integrants de la guerrilla podien rebre un subsidi del 90% del salari mínim -uns 213 euros- durant dos anys si no tenien cap altra activitat laboral remunerada. Aquesta mesura, descontextualitzada i manipulada, ha estat molt criticada. Peña recorda: “El gerent de la campanya pel no ha dit clarament que l’ordre era no fer referència a res dels acords, sinó aprofundir en els dubtes que ja hi havia a la societat”.

El no religiós

Tot i que l’Església catòlica de Colòmbia es va posicionar oficialment com a “neutral” davant la campanya del plebiscit, moltes congregacions han apostat pel no amb l’argument de l’agressió als valors familiars que implicaria la suposada “ideologia de gènere”, que promou “l’homosexualitat i la promiscuïtat”. La perspectiva de gènere des de la qual s’han revisat els acords de pau de l’Havana, en aquest cas, s’entén com a *ideologia de gènere*.

El no que tem els efectes dels acords

A més, arran del temor de les elits paramilitars i narcotraficants de perdre la impunitat, en alguns departaments com el Cauca, Nariño, Putumayo o Chocó -zones molt colpejades per la guerra on va guanyar el sí-, algunes famílies camperoles s’han sentit amenaçades pels acords. Per aquestes famílies, els cultius de coca i marihuana representen l’única garantia de tenir un plat a taula i el quart punt dels acords estableix la substitució i l’eradicació dels cultius il·lícits. Espantades per un canvi -o fins i tot una judicialització- imminent, van decidir votar no. Cal apuntar, però, que, a les mateixes zones, el quart punt també ha decantat altres famílies a votar sí.

Un acord blindat

Malgrat el resultat del plebiscit, com recorda l’activista de Justícia i Pau: “L’acord està signat i blindat jurídicament. Forma part del bloc constitucional”. Tanmateix, les setmanes posteriors a l’abisme, un president Santos reafirmat pel Premi Nobel de la Pau s’ha reunit amb els sectors del no i ja han començat a formular propostes de canvis pels acords. Mentrestant, al carrer, s’han produït diverses marxes massives per la pau, que reclamen “acords ja” davant el temor de la possible represa d’una guerra que, ara per ara, ha estat frenada fràgilment per una prolongació del cessament del foc bilateral fins al 31 d’octubre. ◀

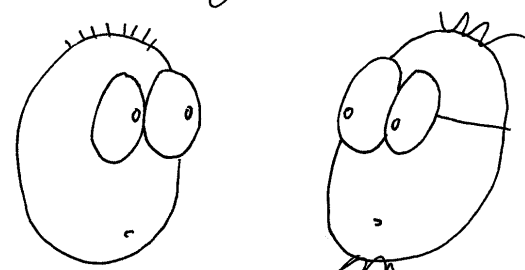
A.COSTA

△
ELITS DE CATALUNYA

SOM 400 FAMÍLES
I SEMPRE SOM ELS MATEIXOS

JO PERSONALMENT EM
SENTO MÉS CÒMODE QUAN EM
ROBEN CATALANS QUE QUAN
EM ROBEN ESPANYOLS

Liscomics. com

times
2016

28-29

Analitzem els contrastos de cultura i gènere entre el poble Tiwi australià, l'Índia i l'Amèrica del nord actual

30

Un nou relat antiracista ens detalla les dificultats que té una parella migrant a l'hora de llogar un habitatge

Brecht, el filòsof que va convertir l'escenari en el seu ring

El dramaturg alemany va bastir un paradigma teatral revolucionari abocat a la comprensió i la crítica d'allò existent, al servei de la transformació social

Daniel Bastús
@danielbastus

Walter Benjamin situa com a tasca principal dels escriptors socialistes la transformació revolucionària dels seus mitjans de producció: la llengua, la literatura, els gèneres

“Parlava amb calma, però formulava asseveracions, tot expressant-les amb formulacions paradoxals. No contradeia les rèpliques, les arrasava”, diu Bernhard Reich

Santiago Alba Rico rescata, al seu text *Plaers*, el preciós poema de Bertolt Brecht amb el qual el seu escrit comparteix títol. Segons el filòsof, dos dels plaers que formen part de la llista que hi desenvolupa Brecht resulten del tot incompatibles amb l'ordre capitalista: l'un és “comprendre”, l'altre, “ser amable”. Per a Alba Rico, ambdós tenen a veure amb una sort d'ètica de la cura vers l'objecte: amb l'actitud humil de cedir-li el seient, la paraula, l'amplitud del prosceni.

L'obra de Brecht du l'empremta d'aquest principi. En un sentit literal, perquè la *comprensió* d'una realitat objectiva per part del públic, enfront de l'orientació a l'il·lusionisme de la dramàtica que el precedia, fou sempre la tasca primordial del seu teatre. A l'ampit de la finestra de la seva cambra de l'exili a Skovbostrand, Dinamarca, hi reposava un ase de fusta, que podia assentir amb el cap; al voltant del seu coll, Brecht hi havia penjat un cartell on es llegia: “També jo he de comprendre”.

Més enllà d'aquest, hi ha un altre sentit, menys immediat, en què el principi de què parlem pren forma en la seva obra. Walter Benjamin, a *El autor como productor*, denuncia l'assumpció de la posició d'un “Home d'Esperit”, que empara el proletariat amb la seva omnipotència profètica, per part dels escriptors d'esquerra del seu temps. Lluny d'aquesta actitud burgesa, Benjamin situa com a tasca principal dels escriptors socialistes la transformació revolucionària dels seus mitjans de producció: la llengua, la literatura, els gèneres. Al llarg del seu text, només cita un autor com a exemple a emular: Brecht. El nostre home -que va escriure: “No necessito cap làpida, / però si vosaltres necessiteu posar-me'n una / voldria que hi diguéis: / va fer propostes. Nosaltres / les vam acceptar. / Una inscripció així ens faria / honor a tots plegats”- podria haver assumit el paper del mecenes ideològic de mirada llarga que condensa el sentit burgès d'un temps en la seva individualitat, però va preferir decantar-se per la tasca més farragosa i humil d'abocar-se a la transformació de les estructures més profundes del seu ofici en una direcció socialista.

Brecht (1898-1956), home de “cap allargat, angost, amb pòmuls molt prominents, ulls enfonsats, cabell negre que li envaeix el front”, mai no va ser un tipus del gust de tothom. Bernhard Reich

recorda: “Parlava amb molta calma, però formulava asseveracions, tot expressant-les amb formulacions paradoxals. Absolutament categòric. No contradeia les rèpliques, les arrasava. Donava a entendre als seus interlocutors que ell, Brecht, considerava que tota resistència era inútil i que els aconsellava amablement no dilapidar temps i capitular”. Va travar una intensa amistat amb Walter Benjamin, el qual, com a contrapartida, va haver d'assumir els retrets constants dels seus col·legues de l'Institut d'Investigacions Sociològiques de Frankfurt, que llegien Brecht com una amenaça, tant per la línia intel·lectual del seu col·laborador (“Sota la influència de Brecht, Benjamin només comet ximpleries”, deia Adorno el 1932) com per la salut emocional del seu amic (Kracauer rememora, dècades més tard, “la seva actitud servil i masoquista cap a Brecht”); alarmes, val a dir, que no són compartides, en absolut, per altres testimonis de l'amistat, com Günther Anders, Hannah Arendt o Asja Lacis, entre d'altres.

Exili després de l'incendi del Reichstag

Brecht es deixa recrear com un home serè -“d'una cortesia exemplar”, segons Anders-, independent, determinat, dur en les seves conviccions, ateu -croat contra la mística. Pragmàtic, rebutjava Kafka: “Amb la profunditat no s'avança. La profunditat és una dimensió en si, només profunditat, de la qual res no surt a la llum”; igual que Dostoievski: en una conversa amb Benjamin el 1937, arriba a atribuir el mal estat de salut del seu amic a la lectura de *Crim i càstig*. Pel que fa a si mateix, Brecht no es considerava un dramaturg, sinó un filòsof que havia escollit el teatre com un mitjà especialment fructífer per poder exposar els seus plantejaments. Lluny de l'escolàstica, entenia el “filosofar” a la manera -deia- de les classes populars: com “l'art d'encaixar i pegar en el combat”.

Tot i que Brecht mai no va ser membre del Partit Comunista d'Alemanya (KPD), l'estiu de 1930, anuncià el seu suport al partit, posició que ja mai no abandonaria oficialment. Com tants altres, s'exilià d'Alemanya el dia després de l'incendi del Reichstag i, després de passar per Praga, Viena, Zuric i París, arribà a la localitat danesa de Skovbostrand, on romangué fins al 1939.

Escena de l'obra de Bertolt Brecht 'Mare Coratge', l'any 2001 al TNC
/ TERESA MIRÓ

Partida d'escacs entre Walter Benjamin i Bertolt Brecht a Svendborg, Dinamarca, l'estiu de 1934

D'allà, travessant la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS) d'oest a est, prengué un vaixell fins a Califòrnia, on es dedicà al teatre i el cinema, amb poca fortuna, fins que les introduccions del Comitè d'Activitats Antiamericanes l'obligaren a fugir de nou l'any 1947. Un any més tard, després de passar-ne quinze a l'exili, va aconseguir tornar a Berlín, ara República Democràtica d'Alemanya (RDA), on va fundar el famós Berliner Ensemble i va viure els darrers anys de la seva vida.

Brecht ha passat a la història, entre altres insígnies, com el pare del teatre èpic. Tot i que és cert que, en certa mesura, aquest el precedia, també ho és que fou Brecht qui li atorgà per primera vegada una bastida estètica, sociològica i política rigorosa. L'èpic, és un teatre que es postula com la superació del que Brecht va anomenar la dramàtica aristotèlica, formulada pel filòsof grec a la seva *Poètica* i a la qual s'havia remès la tradició tràgica occidental durant els anteriors vint-i-tres segles. Per a Brecht, el rovell de la doctrina d'Aristòtil és la catarsi: la purga interna de l'espectador a partir de l'exacerbació de dos sentiments contradictoris -la compassió i el temor-, que esclata al final de la peça i que es funda sobre la tècnica de la identificació del públic amb els personatges. Aquesta tècnica, fonament profund de la vella dramàtica, generava una broma d'il·lusio-nisme entre els espectadors, en què la mistificació desplaçava la crítica i la comprensió de la realitat.

No vivències, sinó coneixements

En aquest sentit, el teatre de Brecht, que es reclamava no il·lusio-nista sinó didàctic, volia constituir-se com un espai no de suggestió, sinó d'arguments; no de sentiments, sinó de decisions; no d'instints humans, sinó de motius socials; un teatre que no consumís l'activitat del públic, sinó que la despertés; que no l'impliqués en l'acció, sinó que l'hi confrontés; que no reflectís situacions, sinó que les descobrís; que no generés identificació amb l'heroi, sinó sorpresa davant les condicions en què aquest es mou; que procurés no vivències, sinó coneixements. Per assolir aquests objectius i partint estratègicament de la superació de la tècnica de la identificació, Brecht va desenvolupar el que va anomenar

Verfremdungseffekt, o efecte de distanciament, amb què pretengué representar les accions sobre l'escenari de manera que generessin inquisició, recerca i presa de posició entre el públic.

Per fer-ho, la primera exigència fou la ruptura del pacte de ficcionalitat. Com si digués a l'espectador: "Això és teatre i res més que teatre, no una segona realitat en què arrecerar-te durant unes hores", el teatre èpic havia d'evidenciar tothora el seu propi caràcter. L'acció havia de ser constantment criticada: en primer lloc, a través de la seva interrupció constant amb projeccions, rètols o cançons que la qüestionessin racionalment. Des d'un altre front, a través de la interpretació dels actors, que havien de criticar l'acció al mateix temps que la representaven: assumir un pas de distància en relació amb el personatge i emetre els judicis propis amb gestos (com a exemple, Brecht proposava: així com l'espectador d'un accident de trànsit intenta representar davant dels seus amics com s'hi han comportat els protagonistes, així, amb aquesta mena de dramatització narrativa capaç de representar dues subjectivitats alhora i mantenir una tensió crítica entre elles, és com havia d'interpretar l'actor èpic). Igualment, per part seva, el decorat i el joc de llums s'esforçarien a trencar l'ensenyament, ja fos mostrant els bastidors o deixant l'escenari a mig muntar, amb els estris de treball -pintura, escales, material de neteja- a la vista de tothom.

L'exercici crític que Brecht pretenia generar en l'espectador no podia, però, xifrar-se en "una actitud purament racional, matemàtica, neutral i científica", sinó que havia de cristal·litzar en una "actitud artística, productiva, plaent". Diu: "Es tracta de la crítica d'un riu que consisteix en la regulació d'aquest riu, crítica d'un fruïter que consisteix a empeltar aquell arbre, crítica de la circulació que consisteix en la producció de nous automòbils i avions, crítica de la societat que consisteix en la revolució".

Crítica *plaent* -tot parafrasejant-lo- que consisteix en la revolució, que -segons Alba Rico- no és sinó la constitució d'un estat de coses que fa possible que uns altres plaers, més petits i més humils com comprendre o ser amable -que, a la seva manera, ja la contenien i dels quals Brecht sabia alguna cosa-, es puguin practicar de manera generalitzada. ◀

El teatre de Brecht, que es reclamava no il·lusio-nista sinó didàctic, volia constituir-se com un espai no de suggestió, sinó d'arguments; no de sentiments, sinó de decisions

Per a l'autor germànic, el rovell de la doctrina d'Aristòtil és la catarsi: la purga interna de l'espectador a partir de l'exacerbació de dos sentiments contradictoris: compassió i temor

La mesura de la dansa o la dansa com a mesura de cultura

Analitzem quin paper juga el gènere en el món de la dansa arreu del món des d'una perspectiva antropològica i sociològica. Els contrastos de cultura i gènere entre el poble Tiwi australià, les cultures índies i l'Amèrica del Nord contemporània

Marta Santacatalina García
@MSantacatalinaG

El poble Tiwi tradueix el concepte *yoi* a l'anglès com a dansa, però la traducció és massa encotillada per englobar el significat que abraça, les cançons i el ritme de la música

L'etnomusicòleg Alan Lomax va dur a terme el projecte Choreometrics, que estudiava la dansa condicionada culturalment per la comunicació no verbal

Mary Wigman va trobar una bona definició de la dansa: “Si poguera dir amb paraules el que expressen les meues danses, no tindria raó per ballar”, asseverava. El llenguatge no pot explicar bé les emocions, ja que aquestes són abstractes, però la dansa es pot convertir en una metàfora dels sentiments.

A l'hora de definir la dansa, hem de tenir en compte que la concepció europea de què és la música o què és la dansa dista molt de ser una definició universal. Per exemple, el poble aborigen australià Tiwi té cançons que nosaltres classificaríem com a música, però que la comunitat classifica com a dansa, i moviments que classifica com a música. El poble Tiwi tradueix el concepte *yoi* a l'anglès com a dansa, però la traducció és massa encotillada per englobar el significat que abraça el *yoi* per a la comunitat Tiwi: les cançons de la dansa i el ritme de la música.

Des d'una visió etnocèntrica, podríem dir que la dansa és un *art*. Però aquest art -si bé a Europa la idea s'ha difuminat- no és més que una forma de comunicació més. Drid Williams, antropòloga especialitzada en els estudis del moviment humà, explica el que és obvi: la gent s'expressa quan balla, però la gent també s'expressa quan no balla. Ens expressem mitjançant paraules, moviments i altres accions que estan definides culturalment. Llavors, en comptes de preguntar-nos què és la dansa, ens hem de preguntar què expressem quan ballem. Gertrude Prokosch Kurath, ballarí, investigador i etnomusicòleg, va resumir les funcions de la dansa en quatre grans tipus: manteniment de patrons i administració de les tensions, adaptació, compliment de metes i integració.

L'etnomusicòleg nord-americà Alan Lomax, juntament amb Irmgard Bartenieff i Forrestine Paulay, va dur a terme el projecte Choreometrics, que estudiava la dansa condicionada culturalment per la comunicació no verbal. Lomax intentava demostrar que els patrons de moviment requerits per les

tècniques de recol·lecció d'aliments d'un poble conformen el seu estil de moviments en la dansa. Un dels exemples és la dansa esquimal, que es nodreix de patrons de moviments quotidians en l'àmbit de la pesca.

La cita de Lomax “la mesura de la dansa o la dansa com a mesura de cultura” expressa clarament la importància de la dansa en la construcció d'una cultura.

“Vols ballar amb mi?”

El gènere es defineix per la cultura. Llavors, quin paper pot tenir la dansa en aquesta construcció? Malgrat la importància de les representacions del cos com a símbol de societat i, en particular, la representació del cos de les dones a les diferents societats, els interessos feministes no han aprofundit en l'anàlisi de gènere a la dansa. L'estil de ball d'un home està definit per què significa ser un home a la seua cultura i l'estil de ball d'una dona està emmarcat per què significa ser una dona a la seua cultura.

La sociòloga Helen Thomas, al seu llibre *Dance, Gender and Culture*, analitza les variacions de la cultura occidental en relació amb la diferenciació de gènere. Als suburbis americans dels anys 50 i 60 del segle xx, Thomas va trobar un punt comú en els diferents estils de dansa: el mascle dirigia i la dona seguia; les dones havien d'esperar que el mascle les escollira per ballar; en definitiva, el mascle era el centre d'atenció. Però, als 70, Thomas parla d'una revolució de gènere i cultural sobre les pistes de ball d'Amèrica i la Gran Bretanya: “De sobte, els homes van deixar de demanar ballar a les dones i tampoc no marcaven el ritme o l'estil de la trobada”.

Amb el llançament de la pel·lícula *Saturday Night Fever*, la revolució de gènere en el món de la dansa va retrocedir o l'oasi va desaparèixer i només va suposar la revolució d'una minoria alternativa. La qüestió és que l'esperança va quedar truncada i es va tornar al punt de les normes de la dansa dels 60. Des de llavors, en algunes cultures, el fet que el mascle marque el ritme de la dansa ha esdevingut un fet menys verbal i formal, però també es manté. Tot i això, hi

Contrastos entre la dansa del poble Tiwi australià, les escenes de *Saturday Night Fever*, l'obra *We Women* amb Sol Picó i un pogo característic de la música punk

Durant el colonialisme, les danses indígenes s'interpretaven com una pràctica de resistència. La concepció hispànica dels rituals com a devoció ometia molts dels significats polítics

“És tan fàcil ballar des de la veritat de cadascú”, explica Sol Picó en relació amb la seua experiència a la creació intercultural *We Women*, obra que mostra la realitat de la dona al món

ha subcultures en què la direcció unisex del moviment *hippy* ha continuat, per exemple, en el cas del *pogo* (amb origen al moviment punk), en què no s'esdevé -almenys a primera vista- distinció de gènere.

És interessant contrastar aquesta projecció del gènere en la dansa amb la del poble Tiwi. Encara que els gèneres són clarament definits a la vida pràctica, en la representació de la dansa o el ritual, s'esdevé una inversió dels rols de gènere i la posada en escena es transforma en un lloc per experimentar el món sense els límits del gènere. Per exemple, els homes poden interpretar dones embarassades o lactants mentre dansen.

Una altra realitat cultural que pot servir com a mostra de la relació entre la dansa i l'estatus de la dona és la de l'Índia. La coreògrafa índia Chaki-Sircar explica que “la història de la dansa a l'Índia mostra una explotació contínua de les dones joves, ja sigui per credo patriarcal o pel dogma islàmic”. Fins fa poc temps, els homes han estat els coreògrafs, els professors i els productors de la dansa clàssica índia. A més, a través de les temàtiques del moviment, els continguts i els estils de la dansa, s'han mostrat els rols de gènere a la societat: missatges de llibertat contraposats a la dominació masculina i a la submissió de les dones.

Ballar amb cultures

Els diferents exemples ens mostren que la dansa té un poder comunicatiu intracultural, ja que aconsegueix mantenir l'estructura cultural d'una societat. Però, la dansa pot trencar les fronteres de les cultures? Pot servir per comunicar-se més enllà dels valors de cada societat?

La interacció intercultural de la dansa també s'ha donat al llarg de la història. Durant el colonialisme, les danses indígenes s'interpretaven com una pràctica de protesta o resistència. La concepció hispànica dels rituals com a devoció ometia molts dels significats polítics de les danses i va permetre que en sobrevisquessin algunes, però la supressió i la prohibició de la majoria de balls indígenes indica que es va imposar una cultura per sobre de les altres i no pas que la dansa trenqués les fronteres entre societats antagoniques. L'apropiació de danses com la Haka o la hibridació d'estils són algunes de les conseqüències del colonialisme en la transformació de la dansa.

Llavors, la dansa pot ser intercultural? Com explica Adrienne L. Kaeppler, antropòloga nord-americana, la capacitat d'un individu per compartir una experiència estètica amb persones culturalment diferents és molt remota perquè una visitant mai no podrà sentir el mateix que la persona nadiua

creadora d'aquella dansa. No hem d'oblidar que els cànons dels gustos sorgeixen de valors culturals.

Potser la dansa no és un pont entre les diferents cultures; potser la impossibilitat de definir la dansa amb un concepte universal es deu al fet que la dansa no és universal. Però, un partit de bàsquet mirat des d'una altra cultura podria ser entès com una dansa; és per això que sí que podem parlar de l'essència de la dansa com a moviment i ritme en sentit universal.

“És tan fàcil ballar des de la veritat de cadascú”, explica Sol Picó en relació amb la seua experiència en una creació intercultural, *We Women*, obra que mostra la realitat de la dona al món. En aquest treball, la dansa africana, el butoh, el kuc-hipudi i la dansa contemporània occidental ballaven juntes, sobre els peus de Julie Dossavi, Minako Seki, Shantala Shivalingappa i Sol Picó. “Cadascuna tenia el seu estil; era molt més fàcil improvisar des d'una sensació, per exemple, la sensació que tenim com a dones en la vida, i trobar-nos en un moviment”. Picó explica que, durant el procés de creació, el més difícil va ser la part coreogràfica, on es trobaven les fronteres culturals, encara que la curiositat per aprendre, l'enteniment durant la improvisació i la sensació i els motius que les unien com a dones van fer que el moviment fos intercultural i van possibilitar “un espectacle compartit”. ◀

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/ del PI 25.Ribes.(Garraf).Països Catalans
08810.Tlf:93 896 12 00.ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

La **Directa** utilitza
els serveis de
foli verd
gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliweb.net

**KAMILOSETAS
MUSKARIA**

distribuidora llibertària
www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

★ CERVESA DEL ★
MONTSENY
ARTESANA

Aquest text forma part de **#RELATSREALS**, una iniciativa de SOS Racisme que la 'Directa' acull en la seva edició de paper. El seu objectiu és informar i sensibilitzar a través de la difusió de casos atesos pel Servei d'Atenció i Denúncies de SOS Racisme Catalunya. S'utilitzen noms falsos per mantenir l'anonimat de la persona agredida, però és l'única dada fictícia. Tots els fets que s'hi narren són reals. Més informació a www.sosracisme.org i al twitter @SOSRacis

Una odissea per la discriminació immobiliària

Mònica López Mas
@nuvoldestiu

La Sara i el seu marit, en Marc, buscaven un pis per llogar a Granollers. Volien una cosa que estigués bé de preu i a la zona on es bellugaven habitualment. Durant la cerca, passaven de la il·lusió al neguit constantment, perquè no hi havia gaires ofertes que s'adequessin a les seves condicions. Després de mirar i remirar, van trobar una oportunitat ideal i, a finals de maig, van quedar amb l'agent d'una immobiliària per visitar un pis.

Eren les cinc de la tarda, arribaven puntuals. La Sara es va recol·locar el mocador i va agafar la mà d'en Marc, per calmar els nervis. Quan no feia ni dos minuts que eren davant del portal, va sonar el mòbil:

-Em sap molt de greu, Marc. Una parella ha vingut a veure el pis aquest matí i acaba de llogar-lo. La visita queda anul·lada. -Va informar l'agent, secament.

Que estrany, van pensar. Mentre en Marc xerrava pel mòbil, la Sara va veure una dona al final del carrer parlant per telèfon... Podia ser que l'agent les hagués refusat en veure-les de lluny, per la seva manera de vestir i les seves faccions?

Tot i quedar una mica abatudes, no van desistir. Dies més tard, van trobar una altra oferta interessant de la mateixa immobiliària. En Marc hi va trucar, marcant el seu accent marroquí. El pis estava reservat, li van dir, sense donar peu a altres opcions. No s'ho van acabar de creure perquè l'oferta va continuar penjada al web durant més de dues setmanes fins que van abaixar-ne el preu. Van decidir tornar a trucar:

-Bona tarda.

-Hola, buenas tardes. Llamo por un piso que he visto anunciado y que está en la calle Ramon Llull. A 480 euros...

-Está reservado.

-Ah, es que hace un mes llamé y me dijeron que estaba reservado, pero veo que todavía está en la página web...

-Este piso no hace un mes que lo tenemos, señor.

-Sí, valía 500€ antes.

-No, sólo hace dos semanas que lo tenemos. Pero está reservado. ¿Qué tipo de inmueble está buscando, Marc?

-Pues por esta zona, algo con ese precio.

-De acuerdo, señor Marc, pues le recojo los datos y le llamamos si le podemos ofrecer algo parecido.

-Vale, muchas gracias.

La sospita que estaven sent discriminats pels seus orígens creixia. En Marc havia gravat aquella trucada i, minuts més tard, va demanar a un company de feina que li fes el favor de trucar a la immobiliària i preguntar pel mateix pis. També enregistrarien la conversa:

-Bona tarda.

-Sí, hola, bona tarda. Estava interessat en el pis de lloguer que teniu al carrer Ramon Llull, 53, que costa 480 euros. El teniu disponible?

-Sí, està disponible. Quan li aniria bé veure'l?

-Doncs, no ho sé, dimecres o dijous.

-Dimecres no, que no hi són els propietaris... dijous.

-Val, doncs, dijous a dos quarts de vuit?

-A veure, deixi-m'ho mirar. Quin és el seu nom?

-José Antonio Rodríguez.

-I el seu telèfon?

-610549273.

-Molt bé, doncs, quedem dijous a les set i mitja al carrer Ramon Llull número 53.

-D'acord, moltes gràcies.

Sospita confirmada. Amb les gravacions a la mà, van decidir adreçar-se al Servei d'Atenció i Denúncia (SAiD) de SOS

Racisme per denunciar el tracte rebut. De comú acord, la Sara i en Marc van decidir que, primer, SOS Racisme contactaria amb la immobiliària i, en funció de la resposta, plantejarien la possibilitat d'iniciar algun procediment penal.

La immobiliària va respondre assegurant que hi havia hagut una confusió i que no els constava haver actuat de manera discriminatòria. Malgrat que, molt probablement, amb les gravacions que tenien, un jutge els hauria donat la raó, en Marc i la Sara van preferir no interposar cap denúncia.

Aquell episodi les va desanimar i, durant un temps, van deixar de buscar pis per mandra de tornar a ser discriminades. Casualment, quan van reprendre l'odissea, en un portal d'internet, van veure una oferta de la mateixa immobiliària que els va agradar. Van trucar-hi i, aquesta vegada, la immobiliària havia passat d'un extrem a l'altre: el tracte va ser excepcional. Finalment, van poder accedir al seu dret a l'habitatge. ◀

La Sara i en Marc es van desanimar i, durant un temps, van deixar de buscar pis per mandra de tornar a ser discriminades

/ SOS RACISME

#debatsDirecta

LA DESPOSSESIÓ DE LA VIDA QUOTIDIANA: IMPACTES I RESPOSTES

Debat al voltant del darrer informe Taifa

Diumenge 23 d'octubre 12.30h a 14h

Sala Micaela Chalmeta
Fira d'Economia Solidària de Catalunya,
Recinte Fabra i Coats
C/ de Sant Adrià, n°20 Barcelona

20x6Directacoop

ELENA IDOATE
Seminari d'Economia Crítica Taifa

JORDI GARCIA
Xarxa d'Economia Solidària

CARME DÍAZ
Seminari d'Economia Feminista

Moderat: Ignasi Franch (Directa)

RESSENYES

El negoci de les armes: una interpel·lació necessària

Corsino Vela
@La_Directa

El col·lectiu Gasteizkoak, amb una llarga trajectòria dins el moviment antimilitarista i per la insubmissió, ha editat una actualització de l'informe sobre la producció i les exportacions de la indústria militar basca que publica periòdicament. En aquest cas, sota el títol *Estas guerras son muy nuestras. La industria militar vasca*, el text recull, a més d'una rigorosa exposició del funcionament del negoci que duen a terme les empreses militars basques, una apel·lació necessària a la reflexió de la societat.

Gasteizkoak posa en relleu l'actitud dels sindicats en relació amb la preservació dels llocs de treball quan es tracta de demanar el tancament o fins i tot la reconversió de la indústria militar. A col·lació d'això, el llibre també adverteix de l'aprofitament del coneixement acadèmic per a la indústria armamentística i desvetlla els vincles entre les institucions públiques i les famílies beneficiàries de l'ignominiós negoci de la guerra. Alguns d'aquests mercaders de la mort són empresaris exemplars i mecenes de la cultura i l'esport.

El llibre vol ser una invitació a ultrapassar les actituds paradoxals que ens fan sortir al carrer per demanar la pau el diumenge i tornar a treballar a la fàbrica d'armament el dilluns. Les mobilitzacions contra les guerres als Balcans i l'Iraq o, ara, la solidaritat davant els corrents migratoris accelerats pels conflictes a l'Orient Mitjà i l'Àfrica han esdevingut un exercici rutinari; fins i tot una hipocresia de masses que, rere el gest simbòlic, manté la connivència passiva i ens fa mirar cap a un altre lloc quan es tracta de cercar la raó real de la guerra i les seves implicacions a la nostra vida quotidiana. És per això que, lluny de ser un discurs moralitzant, l'obra assoleix una dimensió política radical i necessària que cal tenir en compte. ◀

LLIBRE

Estas guerras son muy nuestras.
Industria militar vasca

Autor: Colectivo Gasteizkoak
Editorial: Txalaparta
Pàgines: 208

Mirada impassible a un genocidi

Ignasi Franch
@ignasifranch

Després de guanyar el guardó més important al Festival de Berlín amb *Fuego en el mar*, el cineasta Gianfranco Rosi va manifestar que els seus films pertanyen a l'audiència. En aquesta ocasió, però, s'ha produït un cert desacoblament entre les intencions de l'autor i la recepció de l'obra. Per a Rosi, el seu documental és sobretot la història d'un nen de l'illa italiana de Lampedusa. El film, però, ha despertat interès mediàtic perquè Lampedusa ha estat un dels grans punts d'arribada de la migració a Europa per vies marítimes.

La pel·lícula s'inicia amb un text explicatiu: durant els darrers vint anys, 15.000 migrants poden haver mort a les aigües de la zona. Aquesta és l'única dada que apareix en un film aliè a les lògiques del relat periodístic: Rosi cospa fragments de vida i de mort sense acompanyar-los d'un fil discursiu. Sobra l'alternança entre la quotidianitat plàcida d'una família autòctona i les experiències extremes de les persones migrants, tant durant el seu rescat com en l'internament posterior. I xoca encara més la falta d'interacció entre les dues realitats, malgrat la proximitat física. Només el personatge d'un metge italià, Pietro Bartolo, les connecta amb un monòleg en què parla dels malsons deri-

vats de l'examen constant de cadàvers: és la veu del coneixedor, de la persona exposada diàriament a la matança que té lloc a les fronteres de l'Europa bunderitzada.

Fuego en el mar només ofereix el seguiment continu d'un personatge, un nen que construeix tiradors artesanals i dispara escopetes imaginàries. Les persones migrants són cossos sense història, que apareixen i desapareixen en silenci, amb l'excepció d'un home nigerià que canta, amb ira i fe, l'odissea dels supervivents. Aquest enfocament contemplatiu implica una certa aridesa, però també emfatitza la intensitat crua, sense subratllats, d'algunes situacions: una trucada de socors angixada, el desesper d'una dona que plora els seus desapareguts i l'amuntegament dels cossos de diversos homes inconscients en una llanxa de rescat. Rosi també manté la distància en aquesta escena grotesca. Les imatges parlen per si soles. ◀

CINEMA

Fuego en el mar

Director: Gianfranco Rosi
Guionista: Gianfranco Rosi, sobre una idea de Carla Cattani
Durada: 114 minuts

inDirecta

/ GUYE SANCHO

“Si canviem el zoo de Barcelona, canviarem els d’arreu del món”

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Vau coincidir a la campanya per l’abolició de les curses de toros a Catalunya. Quina transcendència va tenir per la lluita animalista?

Va marcar un punt d’inflexió perquè, gràcies a la iniciativa legislativa popular, ens vam guanyar el respecte. No sols pel fet de quadruplicar les firmes necessàries; també pel fet de mantenir la campanya al carrer i ajudar a aprofundir la lluita pels drets dels animals.

Hi han contribuït altres victòries?

Sobretot, la prohibició dels animals salvatges als circs. Hi havia una posició favorable, però calia portar-la al terreny polític perquè els animals necessiten un Estat que els protegeixi. Seria il·lús pensar que, per art de màgia, un bon dia, els humans començarem a comportar-nos bé. Encara no existeix una posició moral contra l’ús d’animals, però sí contra l’abús, d’aquí que calguin normes concretes. Les lleis ens eduquen i esperonen la societat a avançar.

Catalunya ha estat pionera en aquest àmbit. A què ho atribuiu?

Així com en altres llocs l’activisme tendeix a fer-se càrrec dels problemes, aquí, veiem que s’exigeix a l’administració que se n’ocupi. Quan s’abandona un gos, per exemple, hi ha la visió que es tracta d’un problema públic motivat per una cultura permissiva, raó per la qual reclamem que s’adoptin mesures per evitar-ho.

Des de l’Associació Animalista Llibera! i la Fundació Franz Weber, heu engegat la iniciativa ciutadana ZOOXXI, partint de la premissa que els zoològics són un “paradigma imperialista”. En quin sentit?

Sorgeixen fa 6.000 anys, quan els emperadors de Roma i Constantinoble portaven animals de fora i els tancaven en places públiques per demostrar que havien conquerit territoris llunyans. Això va continuar durant el segle xx amb la creació dels zoològics per part dels qui traficaven amb esclaus i explotaven l’ecosistema. Aquesta visió colonial, basada en un model civilitzatori que associa modernitat a capturar l’altre, encara és present a Europa. En canvi, a l’Amèrica del Sud, els animals estan integrats a la naturalesa i, malgrat que l’home els fa servir d’aliment, no són objecte d’explotació.

En què es basa el vostre projecte?

Volem que la conservació i la reproducció es facin a l’hàbitat natural dels animals i que, a la ciutat, hi puguem accedir mitjançant les noves tecnologies. Paral·lelament, proposem una xarxa internacional de zoològics que es comprometin a preservar un hàbitat i n’extreguin continguts audiovisuals per difondre’ls al gran públic. Que ningú no es pensi que canviarem pantalletes per lleons, sinó que hi haurà tecnologies embolcalladores que ens traslladaran a una realitat virtual extraordinària.

Dels animals que estan en captiveri, què se’n farà?

La major part moriran captius perquè, com assenyalen els experts, si se’ls deixés al seu hàbitat, moririen per inadaptació. De fet, tan sols el 0,3% dels animals tancats en zoològics han estat reintroduïts a la naturalesa i només algunes tortugues, aus i altres tipus de fauna autòctona poden ser reallotjades. Passa el mateix amb els dofins, pels quals ja s’han habilitat santuaris al Carib i a l’arxipèlag grec.

Quins altres eixos incorpora ZOOXXI?

Les anomenades tres erres: rescat, rehabilitació i reubicació. Que impliquen guarir animals rescatats amb l’objectiu que retornin a la naturalesa. També hi ha un eix científic centrat en l’educació, per potenciar l’empatia amb l’animal a fi de conèixer les seves emocions i les seves relacions socials. Hem de tenir clar que el que avui veiem com un elefant tan sols és una silueta; de la mateixa manera que hem degradat com a ésser humà algú tancat en una cel·la durant anys, l’hem deshumanitzat.

Com es concretarà la part educativa?

Hem d’incidir a les escoles perquè el zoo esdevingui el catalitzador d’una nova manera no utilitarista, sinó mutualista, de relacionar-nos entre els individus. S’ha demostrat que els nens que empatitzen amb els animals milloren els seus comportaments afectius i, només observant-los, redueixen les conductes de *bulling*. Al capdavant, es tracta de crear un zoo polític que defensi espècies com els elefants -que, segons els últims estudis, podrien desaparèixer de l’Àfrica d’aquí a deu anys. Si canviem el zoo de Barcelona, canviarem els d’arreu del món. I tothom està pendent d’això. ◀

Leonardo Anselmi i Rosi Carro

Impulsors del projecte ZOOXXI

Aquests dies, comença la recollida de signatures per impulsar una iniciativa legislativa popular (ILP) que permeti transformar el zoològic de Barcelona en “un entorn cívic, ètic, amable i veritablement pedagògic”. Entre la gent que la impulsa, hi ha Leonard Anselmi –militant pacifista que, l’any 2012, es va enrolar al moviment animalista a través de la plataforma Prou!, sense la qual no s’hagués assolit la prohibició de les curses de toros a Catalunya– i Rosi Carro, extreballadora d’una protectora d’animals que s’hi va incorporar com a fedatària. Per a tots dos, la no opressió ha de ser entre persones i també amb els animals. “Quan t’adones que l’animal és un altre ésser, amb les seves necessitats i la seva vida comunitària, aleshores ja has fet el pas”, afirmen. Vuit anys després de treballar en silenci amb diferents agents polítics, socials i acadèmics, Anselmi i Carro presenten les línies mestres de ZOOXXI, una proposta orientada a aconseguir que els zoològics deixin de ser un negoci sense fonament educatiu ni científic i esdevinguin l’eina impulsora d’una nova cosmovisió basada en l’ecologia i la cultura de la pau.